

گلبرگ

درسنامه

امتحان

آزمون جامع

پاسخ تشریحی

فایل نمونه کتاب های بسته گلبرگ
دوازدهم انسانی

فابن مونه
گلببرگ عربی (۳)
دوازدهم انسانی

الدَّرْسُ الرَّابِعُ: (نِظَامُ الطَّبِيعَةِ)

درسنامه

الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ

به دو مثال زیر دقت کنید:

يُسَاعِدُ الصَّدِيقُ الْوَفِيَّ أَصْدِقَاءَهُ فِي الشَّدَائِدِ

دوست وفادار در سختی‌ها به دوستانش کمک می‌کند.

يُسَاعِدُ الصَّدِيقُ الْوَفِيَّ أَصْدِقَاءَهُ فِي الشَّدَائِدِ مُسَاعِدَةً.

دوست وفادار در سختی‌ها به دوستانش قطعاً کمک می‌کند.

در مثال دوم «مُسَاعِدَةً» مفعول مطلق تأکیدی است.

«مُسَاعِدَةً» مصدر فعل جمله است که با علامت «ء» آمده و فعل جمله خود را تأکیدی می‌کند و به آن «مفعول مطلق تأکیدی» می‌گوییم.

مفعول مطلق تأکیدی معادل قیده‌های تأکیدی فارسی مانند: «بی‌گمان، قطعاً، همانا، بی‌شک» و... می‌باشد.

کلمه

مفعول مطلق مصدری منصوب ـــ از ریشه فعل جمله است.

انواع مفعول مطلق

۱. مفعول مطلق تأکیدی: مشخصات مفعول مطلق تأکیدی:

(الف) مصدر است.

(ب) از جنس و ریشه فعل جمله است.

(ج) منصوب ـــ است.

(د) «صفت» یا «مضاف‌إلیه» ندارد.

﴿كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ خدا با موسی قطعاً سخن گفت.

مفعول مطلق تأکیدی

۲. مفعول مطلق نوعی: مشخصات مفعول مطلق نوعی:

(الف) مصدر است.

(ب) از جنس و ریشه فعل جمله است.

(ج) منصوب ـــ است.

(د) «صفت» یا «مضاف‌إلیه» دارد.

مثال ۱. ﴿فَأَضْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ به زیبایی صبر کن

مفعول مطلق صفت صفت

نوی

۲. يَعْيشُ الْبَخِيلُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ: بخیل در دنیا مانند فقرا زندگی می‌کند.

مفعول مطلق مضاف‌إلیه

نوی

کلمه

۱. در این درس باید مصدرهای افعال را بشناسیم. بهتر است با توجه به قسمت یادآوری درس اول، قواعد «افعال ثلاثی مزید» که دارای وزن

مخصوص هستند را بار دیگر مطالعه نماییم.

- مصادر افعال ثلاثی مجرد؛ چون وزن مشخصی ندارند در هر جای کتاب که آن‌ها را دیدیم باید به خاطر بسپاریم.

دقتی در ترجمه مفعول مطلق نوعی:

۱. اگر بعد از مفعول مطلق نوعی، «مضاف‌إلیه» بیاید، مفعول مطلق را با کلمه‌هایی «مانند»، «مثل»، «همچون» ترجمه می‌کنیم.

أَسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ إِسْتِعْفَارَ الصَّالِحِينَ.

مفعول مطلق نوعی مضاف‌إلیه

مانند «همچون» درستکاران از خدا آمرزش خواستم.

۲. اگر بعد از مفعول مطلق نوعی، «صفت» بیاید می‌توانیم صفت را به صورت «قید» ترجمه کنیم و مفعول مطلق را ترجمه نمی‌کنیم.

قَرَأْتُ ثلاثة فصول مِنْ ذَلِكَ الْكِتَابِ قِرَاءَةً بِاللُّغَةِ.

مفعول مطلق صفت
نوعی

سه فصل از آن کتاب را کاملاً خواندم.

به مفعول مطلق نوعی؛ مفعول مطلق بیانی هم گفته می شود.

کلمه

کلمه های مترادف

طعام	=	غذاء (خوراک)
أَعَانَ	=	نَصَرَ = سَاعَدَ (یاری کرد)
السَّدَادُ	=	الصَّوَابُ (درستی)
بَغْتَةً	=	فَجَاءَهُ (ناگهان)
تَأَكَّدَ	=	إِطْمَئَنَّنَ (مطمئن شد)
حيلة	=	خداع (حيله، فریب، چاره‌اندیشی)
أفراخ	=	فِرَاحٍ (جوجه‌ها)
إِستخدام	=	إِستعمال (به کار گرفتن)
أداء	=	الْمَرَضُ (بیماری)
أعینونی	=	أَنْصُرُونِي (مرا یاری دهید)
الْمُوجُودَاتُ	=	الكائنات (موجودات)
الْحَقْلُ	=	الْمَزْرَعَةُ (کشتزار)
أَكَلَ	=	تَنَاوَلَ (خورد)
تَوَازُنٌ	=	تَعَادُلٌ (تعادل)
نفاية	=	زبالة = نخالة (زباله)
لَا حَظَّ	=	شَاهَدَ (دید)
سبب	=	عِلَّةٌ (دلیل)
خَبِيرٌ	=	عَلِيمٌ (دانا، آگاه، کارشناس)
مُهَدِّئٌ	=	مُسَكِّنٌ (آرامبخش)
عَادَ	=	رَجَعَ (بازگشت)
بَلَغَ	=	وَصَلَ = نَالَ (رسید)
فَتِيَّةٌ	=	شباب (جوانان)
عائل	=	فَقِيرٌ (نیازمند، مستمند)
المجفَوُ	=	المطرود (طرد شده)
مأموم	=	تَابِعٌ (دنبال‌رو، پیرو)
اقتدای	=	تَبَعَ (پیروی کرد)

کلمه‌های متضاد

تَلَوْتُ	≠	طهارة	≠	آلودگی	پاکیزگی
إِكْتَارٌ	≠	إِيجَازٌ	≠	زیاده‌روی	کوتاهی
خَبِيرٌ	≠	جَاهِلٌ	≠	دانا	نادانی
مُؤَلِّمَةٌ	≠	مُهَدِّدٌ	≠	دردآور	مسکن
نَزُولٌ	≠	صُعُودٌ	≠	پایین آمدن	بالا رفتن
نَاقِصٌ	≠	زَائِدٌ	≠	کم	افزون
مُتَشَاكِمٌ	≠	مُتَقَاتِلٌ	≠	بدبین	خوش‌بین
صَحِيحَةٌ	≠	بَكِيَةٌ	≠	خندید	گریست
عَائِلٌ	≠	غَنِيٌّ	≠	فقییر	ثروتمند

جمع‌های مُکَمَّرٌ

أَمْطَارٌ ← مَطَرٌ	باران
رَوَابِطٌ ← رَابِطَةٌ	پیوند
شُهُورٌ ← شَهْرٌ	ماه
تُعَالِبٌ ← تَعَلَبٌ	روباه
مَحَاصِلٌ ← مَحْصُولٌ	محصول
حِيَلٌ ← حَيْلَةٌ	چاره‌اندیشی
طَيُورٌ ← طَيْرٌ	پرنده
مَطَاعِمٌ ← مَطْعَمٌ	رستوران

أَسْمِدَةٌ ← سَمَادٌ	کود
أَفْرَاحٌ، فِرَاحٌ ← فَرَحٌ	جوجه
حُقُولٌ ← حَقْلٌ	کشتزار
خُبْرَاءٌ ← خَبِيرٌ	کارشناس
فَيْرَانٌ ← فَاةٌ	موش
فَتِيَةٌ ← فَتَى	جوان
أَطْمَارٌ ← طَمْرٌ	لباس کهنه
نُظْمٌ ← نِظَامٌ	روش، شیوه

عباراتی منتخب از درس چهارم

(فرداد ۹۹-۱۴۰۰)

۱. ظَلَمَ الْإِنْسَانُ الطَّبِيعَةَ فِي نَشَاطَاتِهِ ظُلْمًا.

قطعاً انسان در فعالیت‌هایش به طبیعت ستم کرده است.

(فرداد ۱۴۰۰)

۲. رَاقِبَ الْمَزَارِعَ مَرَاعَتَهُ مُرَاقِبَةً شَدِيدَةً.

کشاورز به دشت از مزرعه‌اش مراقبت کرد.

(فرداد ۱۴۰۰)

۳. قَرَّرَ الْمَزَارِعَ التَّخْلَصَ مِنَ الْبُومَاتِ.

کشاورز تصمیم گرفت از (شَر) جغدها خلاص شود.

(شهریور ۱۴۰۰)

۴. يَحْكِي أَنَّ مَزَارِعًا كَانَتْ لَهُ مَزْرَعَةٌ كَبِيرَةٌ فِيهَا خَضِرَاوَاتٌ.

حکایت می‌شود که کشاورزی، کشتزار بزرگی داشت که در آن سبزیجات بود.

(شهریور ۱۴۰۰)

۵. أَخَذَ يُفَكِّرُ: «لِمَاذَا ازْدَادَ عَدَدُ الْبُومَاتِ فِي الْحَقْلِ ازْدِيَادًا كَثِيرًا.

شروع به اندیشیدن کرد: چرا تعداد موش‌های کشتزار بسیار زیاد شده است.

(دی ۹۷)

۶. إِيجَادُ النِّفَايَاتِ الصَّنَاعِيَّةِ وَ الْمَنْزِلِيَّةِ يُهْدِدُ نِظَامَ الطَّبِيعَةِ.

تولید زباله‌های صنعتی و خانگی نظم طبیعت را تهدید می‌کند.

(دی ۹۹)

۷. سَتَشَاهِدُ مَشَاكِلَ جَدِيدَةً فِي الْبِيئَةِ الَّتِي تَعِيشُ فِيهَا مُشَاهِدَةً مُؤَلِّمَةً.

در محیط زیستی که در آن زندگی می‌کنی، مشکلات جدیدی را به گونه‌ای دردناک مشاهده خواهی کرد.

(دی ۹۹)

۸. إِنَّ أَحَدَ الطُّيُورِ حِينَ يَرِي حَيْوَانًا مُفْتَرِسًا قَرِيبًا مِنْ عُنُقِهِ يَنْظَاهِرُ بِأَنْ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ.

همانا یکی از پرندگان هنگامی که یکی از جانوری درنده نزدیک لانه‌اش می‌بیند وانمود می‌کند که بالش شکسته است.

(فرداد ۱۴۰۰)

۹. ذَاتَ يَوْمٍ لَا حَظَّ الْمَزَارِعُ أَنْ عَدَدَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ يَنْقُصُ تَدْرِيجِيًّا.

روزی کشاورز ملاحظه کرد که تعداد جوجه‌های پرندگان به تدریج کم می‌شود.

(دی ۱۴۰۰)

(دی ۱۴۰۰)

(فردار ۹۹)

(فردار ۹۹)

(فردار ۹۹)

(فردار ۹۹)

(فردار ۱۴۰۱)

۱۰. تَعَدَّى الْمُرَارِعُ عَلَى نِظَامِ الطَّبِيعَةِ تَعَدَّى الظَّالِمِينَ.

کشاورز مانند ستمگران به نظم طبیعت دست‌درازی کرد.

۱۱. نَشَاهِدُ أفعالِ الْإِنْسَانِ الْمُخَرَّبَةِ لِلْبِئْتَةِ.

کارهای ویرانگر انسان نسبت به محیط زیست را مشاهده می‌کنیم.

۱۲. ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا﴾

همانا ما قرآن را به تو قطعاً فرو فرستادیم.

۱۳. هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ الزَّرْفَةَ بِكَمَاءٍ لَيْسَتْ لَهَا أَحْبَالٌ صَوْتِيَّةٌ.

آیا می‌دانی که زرافه لال است و تارهای صوتی ندارد؟!

۱۴. يَسْتُرُّ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْجَفَافِ فِي غَلَافٍ.

ماهی دفن شده هنگام خشکسالی خودش را در پوششی می‌پوشاند.

۱۵. يَهْتَمُّ الْمُواطِنُ الْفَهِيمُ بِنِظَافَةِ الْبِئْتَةِ اهْتِمَامًا بِالْغَا.

شهروند فهیم به نظافت محیط زیست بسیار اهمیت می‌دهد.

۱۶. إِنْ اسْتَمَرَّ قَتْلُ الْبُومَاتِ فَسَيُشَاهِدُ الْمُرَارِعُ مَشَاكِلَ فِي الْبِئْتَةِ مَشَاهِدَةً مُؤَلِمَةً.

اگر کشتن جغدها ادامه یابد کشاورز مشکلات دردناکی را در محیط زیست مشاهده خواهد کرد.

۲۰ شماره

آزمون درس الرابع

۴

۱	(دی ۱۴۰۰) (دی ۹۷) (فردار ۹۹) (فردار ۱۴۰۲)	۱. تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطًّا: (الف) لَهُ مَرْزَعَةٌ كَبِيرَةٌ فِيهَا خَضِرَاتٌ. (ب) تَلَوْتُ الْهَوَاءَ يَهْدِدُ الطَّبِيعَةَ. (ج) تَهْجُمُ الْفَرَّانُ بِالْحَقْلِ. (د) الْمُرَارِعُ كَانَ قَدْ فَرَزَ التَّخْلُصَ مِنَ الْبُومَاتِ.
۰/۵	(فردار ۱۴۰۰)	۲. عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَالْمُتَرَادِفَ: الْمُرَارِعُ / الدَّاءُ / رَاقِبٌ / الْفَلَّاحُ / اِطَّلَعَ / الصَّخَّةُ (الف) = (ب) ≠
۰/۲۵	(فردار ۱۴۰۰)	۳. عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى: (الف) الْفُشْرُ (ب) الْفَطْ (ج) الْجِدْعُ (د) الْغُصْنُ
۰/۲۵		۴. أَكْتُبْ مُفْرَدَ الْكَلِمَةِ التَّالِيَةِ: مِنْ مُهَيَّدَاتِ نِظَامِ الطَّبِيعَةِ الْأَسْمِدَةُ الْكِيمِيَاوِيَّةُ:
۰/۵	(فردار ۱۴۰۰)	۵. تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ: ۱. هَجَمَتِ الْبُومَاتُ عَلَى الْأَفْرَاحِ هُجُومًا. ۲. إِنْ إِمَامَكُمُ قَدْ اِكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمَرِيهِ وَ مِنْ طَعْمِهِ بِقَرَصِيهِ. ۳. بَعْضُ الطُّيُورِ قَدْ تَلَجَّأَ إِلَى حَيْلٍ لَطْرَدٍ مُفْتَرِسِهَا عَنْ عَشَّهَا. ۴. يَهْتَمُّ الْمُواطِنُ الْفَهِيمُ بِنِظَافَةِ الْبِئْتَةِ اهْتِمَامًا بِالْغَا. ۵. مَا ظَنَنْتُ أَنْكَ تُجِيبُ إِلَى طَعَامِ قَوْمِ عَائِلَتِهِمْ مَجْفُوءٌ وَ عَنِّيهِمْ مَدْعُوءٌ. ۶. اِجْعِدِ النَّبَاتَاتِ الصَّنَاعِيَّةَ مِنْ مُهَيَّدَاتِ نِظَامِ الطَّبِيعَةِ. ۷. اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَقَبَّلُ دُعَاءَ النَّاسِ تَقَبُّلاً تَامًا. ۸. اِسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ اِسْتِعْفَارَ الصَّالِحِينَ. ۹. يَسْتُرُّ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْجَفَافِ فِي غَلَافٍ . ۱۰. ﴿نَزَّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا﴾ ۱۱. إِنْ عَدَدَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ يَنْقُصُ تَدْرِيجًا. ۱۲. تَعَدَّى الْمُرَارِعُ عَلَى نِظَامِ الطَّبِيعَةِ تَعَدَّى الظَّالِمِينَ. ۱۳. مَنْ لَمْ يُوَدِّبْهُ الْوَالِدَانِ صَغِيرًا يُوَدِّبُهُ الرُّمَنُ.

۶.	عَيَّن نوع الكلمات: (الف) اسم المبالغة (ب) اسم المكان (ج) اسم المفعول (د) اسم التفضيل	۱ (فرداد ۱۴۰۲)
۷.	إِنْتَجِب التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ: (الف) ما فَازَ فِي صَفْنَا إِلَّا حَامِدٌ. (۱) در کلاس ما به جز حامد موفق نشد. (۲) در کلاس ما تنها حامد موفق نشد. (ب) يَا لَيْتَنِي أَذْهَبُ مَرَّةً أُخْرَى! (۱) ای کاش بار دیگر می‌رفتم. (۲) ای کاش بار دیگر بروم.	۰/۵ (فرداد ۱۴۰۲)
۸.	عَيَّن الصَّحِيحَ: (الف) شَبَابْنَا عَلِمَ إِبْرَانَ فِي الْمِبَارَاةِ. (رَفَعُوا - رَفَعَتْ - رَفَعَ) (ب) الْأَنَارُ الْقَدِيمَةُ إِهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالْدِّينِ. (تَوَكَّدَ - يُوَكِّدُونَ - يُوَكِّدُ)	۰/۵ (فرداد ۱۴۰۲)
۹.	كَمَّلَ الْفَرَاغَ بِالْتَّرْجَمَةِ الصَّحِيحَةِ: (الف) كَانَ الصَّيَادُونَ قَدْ حَفَرُوا التُّرَابَ الْجَافَّ لِصَيْدِ السَّمَكِ الْمَدْفُونِ. شكارچیان خاک را برای شکار ماهی دفن شده (ب) هَدَّدَ الْمُرَارِعُ الطَّبِيعَةَ فِي مَرْزَعَتِهِ بِقَتْلِ بَوْمَاتِهَا. کشاورز طبیعت را در با کشتن آن تهدید کرد.	۱ (فرداد ۱۴۰۰ - فرداد ۱۴۰۲)
۱۰.	عَيَّن الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِمَا تَحْتَهُ حَطُّ: (الف) كُلُّ طَعَامٍ لَا يُذَكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَا بَرَكَةَ فِيهِ. (ب) هَذَا السَّمَكُ يَخْرُجُ مِنَ الْغِلَافِ خُرُوجًا عَجِيبًا.	۱/۷۵ (فرداد ۹۹ و فرداد ۱۴۰۰)
۱۱.	عَيَّن الْمَفْعُولَ الْمَطْلُوقَ لِلنَّوْعِ أَوْ لِلْبَيَانِ: (الف) أَنَشَدَ الشَّاعِرُ قَصِيدَةً أَنْشَادًا رَائِعًا. □ (ب) كَانَتِ الْبَوْمَاتُ تَهْجُمُ عَلَى الْأَفْرَاحِ هَجُومًا وَ تَأْكُلُهَا. □	۰/۲۵ (شهریور ۹۸ و فرداد ۱۴۰۲)
۱۲.	تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ: (الف) ﴿أَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (ب) أَمْرٌ أَنْوَشِيرَوَانٌ أَنْ يُعْطَى لِلْفَلَّاحِ أَلْفَ دِينَارٍ. (ج) هَذِهِ الْحَادِثَةُ لَمْ تُضْعِفْ عَزْمَهُ وَ هُوَ كَانَ يُوَاصِلُ عَمَلَهُ دَوْبًا.	۱/۵ (دی ۹۸)
۱۳.	مَيِّزْ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ: (الف) المفعول المطلق (ب) نوع المفعول المطلق (هـ) الحال (و) الصفة ۱. لِمَاذَا زَادَ عَدَدُ فِئْرَانِ الْحَقْلِ زَيْدًا كَبِيرًا. ۲. ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ۳. إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ فِي عَمَلِكَ فَقُمْ بِهِ وَحِيدًا.	۱/۵ (المُستثنى منه (ج) المُستثنى (د) المُستثنى منه)
۱۴.	عَيَّن الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْعِبَارَاتِ: (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) (الْتُّحَاسُ / الرِّدَاءُ / أَعْتَقَ / التَّلُّ / الْأَسْمِدَةُ / أَعَانَ) (الف) مَوَادٌّ كِيمِيَاوِيَّةٌ وَ طَبِيعِيَّةٌ لِتَقْوِيَةِ التُّرَابِ الضَّعِيفِ: (ج) مَنطِقَةٌ مَرْتَفَعَةٌ أَصْعَرُ مِنَ الْجَبَلِ:	۱ (فرداد ۱۴۰۱)
	(ب) جَعَلَهُ حُرًّا وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ: (د) عُنْصُرٌ فِلْزَنِيٌّ كَالْحَدِيدِ:	

فابن مونه
گلببرگ ریاضی و آمار (۳)
دوازدهم انسانی

فصل اول: (آمار و احتمال)

درسنامه

درس ۱ (شمارش)

شمارش: در این جا شمارش به مفهوم محاسبه تعداد حالت‌های ممکن برای انجام کاری می‌باشد. مثلاً: تعداد اعداد دو رقمی زوج یا تعداد کلماتی که می‌توان با حروف «روزنامه» ساخت.

مثال ۱ با رقم‌های ۲، ۳، ۴ و بدون تکرار رقم چند عدد دو رقمی متمایز می‌توان نوشت؟

پاسخ: اعداد را نوشته: ۲۳، ۲۴، ۳۲، ۳۴، ۴۲، ۴۳ و می‌شماریم: ۶ تا

(۱) اصل جمع: اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگر را به n طریق انجام داد، به‌طوریکه این دو عمل را نتوانیم با هم انجام دهیم، در این صورت به $m+n$ طریق می‌توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد.

اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است.

مثال ۲ می‌خواهیم از بین ۱۰ خودروی سواری، ۱۲ خودروی وانت و ۶ خودروی کامیون، یک خودرو انتخاب کنیم. به چند طریق می‌توانیم این خودرو را انتخاب کنیم؟

(نوبتی شهریور ۱۳۹۹)

$$10 + 12 + 6 = 28$$

پاسخ: از بین خودروهای سواری یا وانت یا کامیون، باید انتخاب کنیم پس طبق اصل جمع، تعداد انتخاب‌های ما می‌شود:

(۲) اصل ضرب: اگر انجام کاری شامل دو مرحله باشد، به‌طوریکه برای انجام مرحله اول m روش «و» برای هر کدام از این m روش، مرحله دوم را بتوان به n روش انجام داد، در کل این کار به $m \times n$ روش قابل انجام است.

اصل ضرب به بیش از دو عمل قابل تعمیم است.

برخلاف اصل جمع، در اصل ضرب عمل‌ها با هم انجام می‌شوند.

مثال ۳ مهدی از بین ۳ کتاب ریاضی، ۲ کتاب عربی و ۴ کتاب ادبیات به چند طریق می‌تواند:

الف) یک کتاب برای مطالعه انتخاب کند؟

ب) یک کتاب ریاضی، یک کتاب عربی و یک کتاب ادبیات انتخاب کند؟

(نوبتی دی ماه ۱۳۹۹)

$$3 + 2 + 4 = 9$$

پاسخ: الف) این یک کتاب از بین کتاب‌های ریاضی یا عربی یا ادبیات انتخاب می‌شود. طبق اصل جمع داریم:

$$3 \times 2 \times 4 = 24$$

ب) یک کتاب ریاضی و یک کتاب عربی و یک کتاب ادبیات باید انتخاب شود. طبق اصل ضرب داریم:

(نوبتی فرورد ماه ۱۳۹۹)

مثال ۴ با ارقام ۱، ۲، ۴، ۶، ۸، ۹ و ۷ چند عدد سه رقمی بدون تکرار ارقام می‌توان نوشت؟

پاسخ: برای این ۳ رقم، از چپ به راست ۳ جایگاه در نظر می‌گیریم:

$$\overline{\text{جایگاه (۱)}} \times \overline{\text{جایگاه (۲)}} \times \overline{\text{جایگاه (۳)}}$$

$$\overline{7} \times \overline{6} \times \overline{8}$$

در جایگاه (۱) هر کدام از ۷ عدد داده شده می‌توانند قرار بگیرند:

$$\overline{6} \times \overline{8} \times \overline{7}$$

در جایگاه (۲) به‌جز عددی که در جایگاه (۱) قرار گرفته، ۶ عدد دیگر می‌توانند قرار بگیرند:

$$\overline{6} \times \overline{8} \times \overline{5} = 240$$

در جایگاه (۳) به‌جز دو عدد استفاده شده، ۵ عدد دیگر می‌توانند قرار بگیرند:

(۳) فاکتوریل: حاصل ضرب اعداد طبیعی و متوالی از ۱ تا n را با علامت $n!$ نشان می‌دهیم و n فاکتوریل می‌نامیم.

$$n! = 1 \times 2 \times 3 \times \dots \times n$$

$$1! = 1$$

$$2! = 1 \times 2 = 2$$

$$3! = 1 \times 2 \times 3 = 6$$

$$4! = 1 \times 2 \times 3 \times 4 = 24$$

$$5! = 1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 = 120$$

مثلاً:

نکات

۱- $0! = 1$

۲- $n! = n(n-1)!$

مثلاً: $7! = 7 \times 6!$

۳- فاکتوریل فقط در تقسیم بر خودش ساده می‌شود.

مثلاً:

$\dots, \frac{k!}{k!} = 1, \frac{1!}{1!} = 1, \frac{2!}{2!} = 1$

مثال ۵

حاصل عبارت‌های زیر را به ساده‌ترین شکل بنویسید.

الف) $3! \times 4!$

ب) $(3!)!$

پ) $\frac{8!}{2! \times 6!}$

ت) $\frac{(n+1)!}{(n-1)!}$

ث) $2 \times (3!)^2$

پاسخ:

الف) $3! \times 4! = (3 \times 2 \times 1) \times (4 \times 3 \times 2 \times 1) = 6 \times 24 = 144$

ب) $(3!)! = (3 \times 2 \times 1)! = 6! = 720$

پ) $\frac{8!}{2! \times 6!} = \frac{8 \times 7 \times 6!}{2 \times 1 \times 6!} = 28$

ت) $\frac{(n+1)!}{(n-1)!} = \frac{(n+1) \times n \times (n-1)!}{(n-1)!} = n^2 + n$

ث) $2 \times (3!)^2 = 2 \times (6)^2 = 72$

$P_n = n!$

۴) جایگشت: تعداد حالت‌هایی که n شیء متمایز می‌توانند کنار هم قرار بگیرند را جایگشت n شیء می‌نامیم.

جایگشت هنگامی استفاده می‌شود که ترتیب مهم باشد. (مانند: صف، عدد، کلمه و...)

مثال ۶

در یک اتومبیل معمولی، ۵ نفر به چند طریق می‌توانند بنشینند، به‌طوری‌که ۳ نفر آنها، مجاز به رانندگی باشند؟

الف) ۶۰ ب) ۷۲ ج) ۷۵ د) ۸۴

(کنکور، انسانی ۱۳۹۹)

پاسخ: ۳ نفری که مجاز به رانندگی هستند، به ۳ حالت می‌توانند پشت فرمان بنشینند. بجز راننده ۴ نفر دیگر به ۴! می‌توانند در بقیه صندلی‌ها جابه‌جا شوند.

$3 \times 4! = 3 \times 24 = 72$

پس در کل:

و گزینه (ب) صحیح است.

مثال ۷

با حروف کلمه «سلطانی» چند کلمه بامعنی و بی‌معنی می‌توان نوشت، هرگاه:

الف) ۶ حرفی باشند؟

ب) ۶ حرفی باشند که با حرف «س» شروع شوند؟

پ) ۶ حرفی باشند که حرف اول «ط» و حرف آخر «ل» باشند؟

ت) ۶ حرفی باشند که شامل عبارت «سال» باشند؟

پاسخ: الف) جایگشت ۶ شیء متمایز: $6! = 720$

ب) حرف «س» ثابت و بدون جایگشت است. پس ۵ حرف جایگشت دارند: $5! = 120$

پ) دو حرف «ط» و «ل» بدون جایگشت‌اند و ۴ حرف دیگر جایگشت دارند: $4! = 24$

ت) عبارت «سال» به عنوان یک حرف به حساب می‌آیند و با ۳ حرف دیگر ۴ حرف می‌شوند: $4! = 24$

جایگشت ناقص: تعداد حالاتی که r شیء از بین n شیء متمایز را می‌توان کنار هم چید، جایگشت یا تبدیل r شیء از n شیء می‌نامیم:

$P(n,r) = \frac{n!}{(n-r)!}$

$0 \leq r \leq n$

در جایگشت ترتیب مهم است.

مثال ۸

به چند طریق می‌توان با ارقام ۱ تا ۷ عددی چهار رقمی ساخت؟ (تکرار مجاز نیست)

پاسخ: ترتیب بین رقم‌ها مهم است، بنابراین جایگشت ۴ شیء از ۷ شیء را داریم:

$P(7,4) = \frac{7!}{(7-4)!} = \frac{7!}{3!} = \frac{7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3!}{3!} = 840$

(نوبت شهریور، ۱۳۹۸)

۵) ترکیب: ترکیب، انتخاب r شیء از n شیء متمایز است که در آن ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد.

ترکیب، هر زیرمجموعه r عضو از یک مجموعه n عضو است.

$C_r^n = C(n,r) = \frac{n!}{r!(n-r)!}$

$0 \leq r \leq n$

مثال ۹ مجموعه هشت عضوی $A = \{1, 2, 3, \dots, 8\}$ ، چند زیرمجموعه سه عضوی دارد؟

(نوبتی فرداد ۹۸ - شهریور ۹۹)

پاسخ: در مجموعه‌ها، ترتیب اعضا مهم نیست. پس تعداد زیرمجموعه‌های سه عضوی یک مجموعه هشت عضوی همان ترکیب ۳ از ۸ است.

$$\binom{8}{3} = \frac{8!}{3! \times 5!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5!}{3! \times 5!} = 56$$

ویژگی‌های فرمول ترکیب:

روابط زیر، محاسبات ترکیب را ساده‌تر و سریع‌تر می‌کند:

نکته	مثال
$\binom{n}{0} = 1$	$\binom{5}{0} = 1$
$\binom{n}{n} = 1$	$\binom{5}{5} = 1$
$\binom{n}{1} = n$	$\binom{6}{1} = 6$
$\binom{n}{n-1} = n$	$\binom{6}{5} = 6$
$\binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$	$\binom{6}{2} = \frac{6 \times 5}{2} = 15$
$\binom{n}{3} = \frac{n(n-1)(n-2)}{6}$	$\binom{7}{3} = \frac{7 \times 6 \times 5}{6} = 35$
$\binom{n}{r} = \binom{n}{n-r}$	$\binom{5}{3} = \binom{5}{2} = 10$

مثال ۱۰ به چند طریق می‌توان ۳ توپ هم‌رنگ را از بین ۵ توپ قرمز و ۴ توپ آبی انتخاب کرد؟

(نوبتی فرداد ۹۹)

پاسخ: برای هم‌رنگ بودن، هر ۳ باید قرمز یا هر ۳ باید آبی باشند. بنابراین طبق اصل جمع داریم:

$$\binom{5}{3} + \binom{4}{3} = 10 + 4 = 14$$

مثال ۱۱ از بین ۵ کتاب ریاضی متفاوت و ۴ کتاب فیزیک متفاوت، می‌خواهیم ۳ کتاب انتخاب کنیم به طوری که حداقل یک کتاب ریاضی انتخاب شود، چند حالت ممکن است؟

(نوبتی فرداد ۹۹)

حالت ممکن است؟

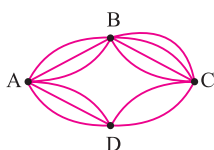
پاسخ: باید یک کتاب ریاضی و دو کتاب فیزیک یا دو کتاب ریاضی و یک کتاب فیزیک و یا هر سه کتاب ریاضی باشند، بنابراین:

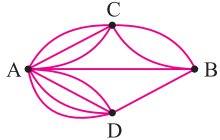
$$\binom{5}{1} \times \binom{4}{2} + \binom{5}{2} \times \binom{4}{1} + \binom{5}{3} = 5 \times 6 + 10 \times 4 + 10 = 80$$

سؤالات امتحانی درس اول

۱

۱.	اصل جمع و ضرب می‌خواهیم از بین ۲ سیب، ۳ کیوی و ۴ نارنگی یک میوه انتخاب کنیم. به چند طریق می‌توانیم این میوه را انتخاب کنیم. (نوبتی دی ماه ۱۴۰۰)
۲.	از بین ۳ کتاب ریاضی، ۴ کتاب فیزیک و ۵ کتاب فارسی به چند طریق می‌توان: (الف) یک کتاب برای مطالعه انتخاب کرد؟ (ب) یک کتاب ریاضی و یک کتاب فارسی انتخاب کرد؟ (پ) سه کتاب با عناوین مختلف انتخاب کرد؟ (ت) دو کتاب با عناوین متفاوت انتخاب کرد؟
۳.	مطابق شکل مقابل بین شهرهای A و B و C و D راه‌هایی وجود دارد که همه دو طرفه‌اند. مشخص کنید به چند طریق می‌توان از شهر A به شهر C مسافرت کرد. (نوبتی فرداد ۱۳۹۹)

<p>۴. ارقام ۱ تا ۹ مفروض‌اند. (بدون تکرار) الف) چند عدد ۵ رقمی می‌توان نوشت؟ ب) چند عدد ۴ رقمی زوج می‌توان نوشت؟</p>	<p>(نهایی دی ماه ۱۳۹۷)</p>
<p>۵. با ارقام موجود در مجموعه $\{1, 2, 3, 4, 6, 7, 8\}$، چند عدد ۵ رقمی فرد، بدون تکرار رقم‌ها، می‌توان نوشت؟</p>	<p>(گنجلور انسانی ۱۳۹۸) ۱۲۰ (۱) ۱۸۰ (۲) ۲۴۰ (۳) ۳۰۰ (۴)</p>
<p>۶. با حروف کلمه «مهرسان» و بدون تکرار حروف (بامعنی یا بی‌معنی): الف) چند کلمه ۳ حرفی می‌توان نوشت؟ ب) چند کلمه ۳ حرفی می‌توان نوشت که با «م» شروع شوند؟</p>	<p>(نهایی دی ماه ۱۴۰۰)</p>
<p>۷. با حروف کلمه «خورشید» و بدون تکرار حروف (با معنی یا بی‌معنی): الف) چند کلمه ۳ حرفی می‌توان نوشت که به «د» ختم شوند؟ ب) چند کلمه ۴ حرفی می‌توان نوشت که با «ی» شروع و به «خ» ختم شوند؟</p>	<p>(نهایی شهریور ۱۳۹۹)</p>
<p>۸. با ارقام ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، چند عدد چهار رقمی بخش‌پذیر بر ۵، بدون تکرار رقم‌ها، می‌توان نوشت؟</p>	<p>(گنجلور انسانی ۱۳۹۸) ۷۲ (۱) ۹۶ (۲) ۱۰۸ (۳) ۱۲۰ (۴)</p>
<p>۹. مطابق شکل مقابل، ۴ شهر A، B، C و D را راه‌هایی به هم وصل می‌کنند، که همگی دو طرفه هستند. مشخص کنید به چند طریق می‌توان: الف) از شهر A به شهر B مسافرت کرد؟ ب) از شهر A به شهر B و از طریق شهر C مسافرت رفت و برگشت انجام داد، به نحوی که در برگشت از راه‌هایی که رفته استفاده نشود؟ پ) از شهر C و بدون عبور از شهر B به شهر D مسافرت کرد؟</p>	<p>(نهایی شهریور ۱۳۹۹)</p>
<p>۱۰. با استفاده از لامپ‌های رنگی آبی، قرمز، سبز، زرد و سفید به چند طریق می‌توان ریشه‌ای از لامپ‌های رنگی به صورت مقابل درست کرد، به‌طوریکه: الف) هیچ شرطی نباشد. ب) لامپ‌های مجاور هم‌رنگ نباشند.</p>	
<p>۱۱. جایگشت درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. الف) تعداد حالت‌های قرار گرفتن ۷ کتاب در یک قفسه کنار هم برابر با ۷! است. ب) تساوی $2! = \frac{6!}{3!}$ همواره برقرار است. (نهایی فرورد ۹۹) پ) ساده شده عبارت $\frac{(n-3)!}{(n-4)!}$ برابر با $(n-4)$ است. ت) برای اعداد صفر و یک، فاکتوریل را به صورت $1! = 1$ و $0! = 1$ تعریف می‌کنیم. (نهایی شهریور ۹۹) ث) تعداد حالت‌های قرار گرفتن ۵ نفر در یک صف به‌طوریکه دو نفر مشخص کنار هم باشند برابر با $2 \times 5!$ است. ج) $3! + 2! = 6!$</p>	<p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>
<p>۱۲. حاصل عبارت‌های زیر را به ساده‌ترین شکل بنویسید.</p>	<p>الف) $\frac{5!}{2!(5-2)!}$ ب) $\frac{7!}{4!3!}$ پ) $\frac{(n+2)!}{(n-1)!}$</p> <p>ت) $\frac{4!-3!}{5!-2!}$ ث) $4!+3!+2!+1!$</p>
<p>۱۳. از جابه‌جایی حروف کلمه «خوزستان» چند کلمه می‌توان ساخت که: الف) با حرف «خ» شروع شود؟ ب) در آنها حروف عبارت «ستان» کنار هم بیایند؟ پ) در آنها حروف عبارت «ستان» دقیقاً به این صورت وجود نداشته باشد؟</p>	
<p>۱۴. ارقام ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ را به طریقی کنار هم قرار داده‌ایم که همواره رقم‌های فرد کنار هم باشند، تعداد پنج رقمی‌های حاصل را بیابید.</p>	

فابیل مَونَه
گلبیرگ جامعہ شناسی (۳)
دوازدهم انسانی

درس سوم: (نظم اجتماعی)

درسنامه

کلمه

چون به نظم عادت کرده‌ایم، بی‌نظمی بیشتر از نظم به چشم می‌آید.

یعنی قرار گرفتن هر پدیده‌ای در جای خود

نظم

۱. آشکار

۲. پنهان: که به دلیل عادت به آن‌ها، نمی‌توانیم آن را مشاهده کنیم.

تعریف آشنایی‌زدایی: جامعه‌شناسان برای شناختن نظم، از امور آشنا و مأنوس «آشنایی‌زدایی» یا عادت‌زدایی می‌کنند؛ یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمرهٔ اطراف خود نگاه می‌کنند و در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند.

کلمه

نظم اجتماعی در نتیجهٔ قواعدی برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم.

فواید نظم اجتماعی:

۱. پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌کند.
 ۲. مشخص کردن توقعات و انتظارات افراد از یکدیگر
 ۳. از عدم همکاری با افراد، به دلیل اتفاقات غیرمنتظره جلوگیری می‌کند.
- پرسش‌های اصلی جامعه‌شناسان برای شناخت نظم اجتماعی:
۱. قواعد و هنجارهای با هم زندگی کردن چگونه به وجود می‌آیند؟
 ۲. این قواعد چگونه دوام می‌آورند؟
 ۳. این قواعد چگونه تغییر می‌کنند؟

کلمه

قواعد اجتماعی، قواعدی است که انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌اند.

۱. قواعد اجتماعی رسمی ۲. قواعد اجتماعی غیر رسمی

آثار قواعد اجتماعی:

۱. ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌کند و سامان می‌دهند.
 ۲. کُنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند.
 ۳. امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.
- ویژگی‌های ساختار اجتماعی یعنی ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی:
۱. بیان چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی
 ۲. در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر دیده می‌شود.
 ۳. حقوق و تکالیف مربوط به هر نقش و چگونگی روابط میان اعضا را مشخص می‌کند.
 ۴. مانند خودرویی است که در یک جا پارک شده

ویژگی‌های نظام اجتماعی:

۱. یک ساختار اجتماعی پویاست ← اثرگذاری و اثرپذیری بخش‌های مختلف بر یکدیگر
 ۲. با نظم ارتباط دارد.
 ۳. مانند خودرویی است که روشن شده و در حرکت است.
 ۴. می‌تواند در خود تغییراتی به وجود آورد مانند: رشد جمعیت
 ۵. می‌تواند در محیط خود تغییراتی ایجاد کند. مانند:
 - الف) تهی کردن روزافزون منابع غیرقابل تجدید
 - ب) تغییر شکل محیط و ناهمواری‌ها و ایجاد ناهمواری‌های جدید
 ۶. مانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند.
 ۷. حفظ خود در بلندمدت
- پدیده‌های هم‌تغییر یعنی:**
۱. تغییر در یک پدیده با تغییر در پدیده‌های دیگر همراه است.
 ۲. می‌توان تغییرات یک پدیده را به کمک تغییرات دیگری توضیح داد.

مفهوم تبیین:

- بیان چرایی ایجاد یک پدیده
بررسی علل زوال یک پدیده
ایجاد ارتباط بین پدیده‌های به ظاهر مستقل
طرح روابط جدید بین پدیده‌های مرتبط با یکدیگر

نکات

۱. در اوایل قرن نوزدهم میلادی، با محدود دانستن دانش علمی به دانش تجربی، صرفاً تبیین‌های تجربی دانش علمی معتبر محسوب می‌شد.
۲. آگوست کنت، بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای این رشته برگزید.
۳. رویکردی که جامعه‌شناسی را در زمره دانش‌های تجربی و ابزاری قرار می‌دهد با نام «جامعه‌شناسی تبیینی» شناخته می‌شود.

جامعه‌شناسی تبیینی		
هدف	روش	موضوع
پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی	حس و تجربه (نگاه از بیرون)	پدیده‌های اجتماعی که همانند پدیده‌های طبیعی هستند.

ویژگی‌های جامعه‌شناسی تبیینی یا پوزیتیویستی	
۱	پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود. یعنی علوم طبیعی، الگوی علوم اجتماعی است.
۲	روش مطالعه طبیعت و جامعه یکسان در نظر گرفته می‌شود یعنی از طریق حس و تجربه (دانش‌های ابزاری)
۳	نظم جامعه همانند نظم میان اعضای بدن یا اجزای ماشین است.
۴	می‌توان نظم اجتماعی را با فرمول‌هایی مشخص (همانند فرمول‌های فیزیک) توضیح داد.
۵	جامعه‌شناسی با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد همان‌گونه که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند.
۶	جامعه با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود.

ماشین، بدن و طبیعت بر خلاف جامعه:

۱. براساس قوانین طبیعی عمل می‌کنند.
۲. طبیعت بیرون و مستقل از ماست.
۳. ما آن را پدید نیاورده‌ایم و قبل از ما وجود داشته است.
۴. ما فقط می‌توانیم قوانین طبیعی را بشناسیم و آن پدیده‌ها را کنترل کنیم.

جامعه از دیدگاه تبیینی یا پوزیتیویستی:

۱. جامعه صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود.
۲. تفاوت میان جوامع مختلف، تنها در تفاوت کمی است.
۳. برخی از جوامع پیچیده‌تر از دیگر جوامع هستند.
۴. جوامع پیچیده در رفع نیازهای خود تواناترند.
۵. همه جوامع مسیر یکسانی از پیشرفت را طی می‌کنند. (تبدیل از جوامع ساده به جوامع پیچیده)

پیامدها، نقص‌ها و آسیب‌های طبیعت‌انگاری جامعه (جامعه‌شناسی تبیینی)	
۱	نفی دستاورد انسانی بودن جامعه، در حالی که جامعه مخلوق‌گنش‌های انسان است.
۲	اعتقاد به ناتوانی انسان برای تغییر بنیادین در جامعه
۳	انسان را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد.
۴	اجبار، تهدید و تطمیع انسان برای تطبیق و سازگاری خود با نظم اجتماعی
۵	جامعه‌شناسان تبیینی که می‌خواستند انسان را بر جامعه مسلط کنند، او را مغلوب جامعه ساختند.
۶	نفی وابستگی بود و نبود جامعه به گنش‌های انسان‌ها
۷	جامعه را صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده می‌داند.

۳۰ نمره

سوالات امتحانی درس سوم

۳

۰/۲۵	۱. جملات درست و نادرست را مشخص کنید. جامعه‌شناسان تبیینی معتقدند که جامعه محصول و مخلوق گنش‌های انسان‌هاست و بود و نبود آن وابسته به انسان است. (نهایی - ۹۹)
۰/۲۵	۲. ساختار اجتماعی، چگونگی و رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است. (شهریور ۹۸)
۰/۲۵	۳. انسان در دیدگاه تبیینی با سایر موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادی دارد و می‌تواند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورد. (دی ۹۹)
۰/۲۵	۴. در رویکرد تبیینی علاوه بر اینکه می‌توانیم جامعه را با دانش‌های ابزاری خود بشناسیم، قادر خواهیم بود تغییرات بنیادین در جامعه به وجود آوریم. (نهایی - فروردین ۱۳۰۲)
۰/۵	۵. جملات زیر را کامل کنید. در زندگی روزمره نیز بیشتر از نظم به چشم می‌آید.
۰/۵	۶. نظم اجتماعی در نتیجه برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم. (البرز - ناهیه اکرچ سلاسه - دی ۹۹)
۱	۷. در هر سازمانی و مربوط به هر نقش و چگونگی روابط میان اعضاء مشخص است.
۰/۵	۸. گاهی تغییر در یک پدیده اجتماعی با تغییر در پدیده دیگر همراه است، این دو پدیده را «.....» می‌گویند. (کرمان - دبیرستان فرزاتگان - دی ۹۸)
۰/۵	۹. پاسخ درست را انتخاب کنید. چگونگی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را کدام مفهوم امکان‌پذیر می‌کند؟ (الف) گنش اجتماعی (ب) قواعد اجتماعی (ج) نظم اجتماعی (د) ساختار اجتماعی (نهایی - فروردین ۹۸)
۰/۵	۱۰. تقلیل دادن انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی، نتیجه چیست؟ (الف) یکسان دانستن طبیعت و جامعه (ب) جامعه محصول گنش‌های انسان‌هاست. (ج) تسلط انسان بر جامعه و پدیده‌های طبیعی (د) تفاوت‌های بنیادی انسان‌ها با موجودات طبیعی (نهایی - فروردین ۹۸)

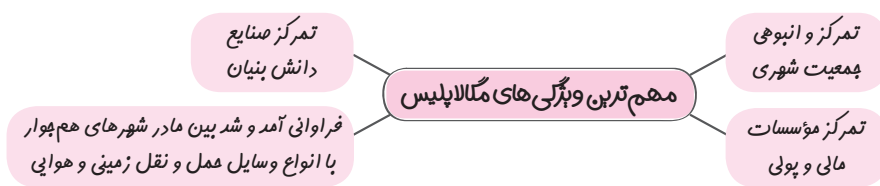
فابیل مَونَه
گلبیرگ جغرافیا (۳)
دوازدهم انسانی

انواع حومه‌ها

- فواکه‌گی
- صنعتی
- فقیر نشین
- مرغه نشین

- حومه‌نشینان برای خرید یا کار یا استفاده از خدمات به شهرها رفت و آمد می‌کنند.
- افزایش جمعیت + گسترش حومه‌ها **به تدریج** منطقه مادر شهری را به وجود می‌آیند.
- پیرامون برخی از مادر شهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند.
- جهان شهر:** شهرهایی که به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند. (worldcity) جمعیت این شهرها از ۱۰ میلیون نفر بیش تر است.
- مگالاپلیس:**

زنجیره‌ای از مادر شهرها یا کلان شهرها (دو یا چند مادر شهر) که در اثر گسترش فوق‌العاده به علت قرارگیری در مسیرهای ارتباطی و حمل و نقل پدید آمده‌اند. حومه‌ها و شهرک‌های اقماری مادر شهرها به هم پیوند می‌خورد. برخی مگالاپلیس را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

- اشکال مگالاپلیس:** مگالاپلیس‌ها معمولاً در امتداد راه‌های ارتباطی شکل **خطی و کریدوری** پیدا کرده‌اند. **خوشه‌ای و کپکشانی**
- اولین مگالاپلیس‌های جهانی:**

در شمال شرق ایالات متحده آمریکا: از بوستن تا واشنگتن در ژاپن: توکیو - یوکوهاما

تغییر در روستانشینی و سکونتگاه‌های روستایی

- فرآیند شهری شدن **منور به** افزایش شهرنشینی در همه کشورهای جهان شده است.
- هنوز ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها زندگی می‌کنند.
- تنها در دو کشور چین و هند بیش از یک میلیارد نفر روستانشین‌اند.

مهاجرت از روستاها به شهرها

از مهم‌ترین عوامل تغییر در کاهش روستانشینی و افزایش شهرنشینی است.

عوامل دافعه روستایی در مهاجرت	عوامل جاذبه شهری در مهاجرت
کمبود خدمات رفاهی، آموزشی و بهداشتی	فروشگاه‌ها
کمبود فرصت‌های شغلی	بیمارستان‌ها
استفاده از ماشین‌آلات به جای انسان	دانشگاه‌ها
خشکسالی و فرسایش خاک	کارخانه‌ها
درآمد کم و فقر	دستمزد بیشتر
چرای بیش از حد دام	اوقات فراغت و...

روند مهاجرت از روستا به شهر و کاهش روستانشینی در جهان

(الف) در اروپا و آمریکای شمالی:

- در قرن ۱۹ و نیمه اول قرن ۲۰ به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای رخ داد.
- مهاجرت‌ها به طور تدریجی، طولانی مدت و همگام با تحولات صنعتی بوده است.
- در برخی کشورها (آلمان) روستاییان علاوه بر کار در مزارع برای دستمزد بیشتر به طور نیمه وقت در شهر کار می‌کردند (زارعان نیمه وقت) در برخی از روستاها شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین کشاورزی به منظور ایجاد کشت تجاری اقدام کردند.
- برخی از روستاها به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.

ب) در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین:

وقوع مهاجرت فزاینده از روستا به شهر

مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبودند.

رشد شهرنشینی در دوره زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد.

شهرها از نظر امکانات و تسهیلات آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی را نداشتند و مشکلات زیادی برای روستاها و شهرها به وجود آمد.

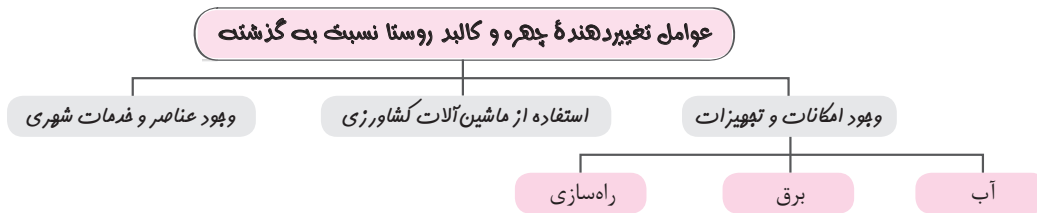
تغییرات کالبدی و عملکردی در روستاها

تحولات صنعتی + ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون) موجب افزایش نفوذ شهرها (شهرگرایی) در روستاها شد.

شهرگرایی

روندی اقتصادی - اجتماعی است.

طی این روند شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستانشینان رواج می‌یابد.

میزان تغییرات از ناحیه‌ای به ناحیه دیگر متفاوت است.

■ فعالیت غالب در بیشتر روستاها زراعت است.

■ تغییر نقش و عملکرد برخی از روستاها یا عملکردهای جدید در آن‌ها پدید آمده است مانند صیادی، گردشگری و صنعتی که در آن‌ها صنایع کوچک

تبدیلی یا خانگی در آن‌ها رونق زیادی دارند.

روابط شهر و روستا

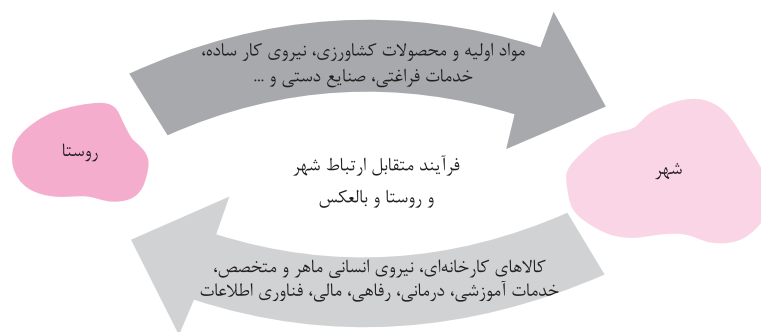
■ میان شهر و روستا روابط متقابل و وابستگی وجود داشته است.

■ نوع و چگونگی روابط بین شهر و روستا در زمان‌های مختلف و نواحی مختلف جهان متفاوت بوده است.

■ روابط شهر و روستا از جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قابل مطالعه هستند پس نظریه‌های مختلفی در این روابط قابل ارائه است که در

بیشتر آن‌ها تأکید بر نابرابری میان شهر و روستا شده است.

■ نظریه نابرابری میان شهر و روستا: شهر محل انباشت سرمایه، تولید کالاها و خدمات و تمرکز اقتصادی است و مبادله‌ای نابرابر بین شهر و روستا جریان دارد.

تغییرات جمعیت شهری و روستایی در ایران

■ راه‌های افزایش جمعیت شهری:

۱. افزایش طبیعی جمعیت شهرها [رشد موالید (تولدها) نسبت به مرگ و میر]

۲. مهاجرت روستاییان به شهرها

۳. افزایش جمعیت برخی روستا و تبدیل شدن آن‌ها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری

■ ملاک تبدیل روستا به شهر در ایران:

روستاهایی که جمعیت آن‌ها به حدی معین مثلاً ۱۰ هزار نفر رسیده با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام شده‌اند و در آن‌ها شهرداری تأسیس شده است و

برای ساکنان آن خدمات و تجهیزات شهری فراهم می‌شود.

■ دوره شهرنشینی گند در ایران:

تا سال ۱۳۳۵ که مهاجرت از روستاها به شهرها به کندی صورت می‌گرفت و محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد.

■ دوره شهرنشینی سریع در ایران:

- از سال ۱۳۳۵ که روند شهرنشینی سرعت گرفت.

- مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع عبارتند از:

- اختصاص درآمدهای نفتی و سرمایه‌گذاری دولت به شهرها در توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌های شهری

- انجام شدن اصلاحات ارضی از سال ۱۳۴۱

اصلاحات ارضی یعنی	تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان سلب مالکیت مالکان بزرگ (اربابان) - واگذاری زمین به دهقانان خرده
دلایل عدم موفقیت (ناکامی) اصلاحات ارضی	تقسیم نادرست زمین حمایت نکردن دولت از کشاورزان توجه به صنایع مونتاژ واردات کالا از کشورهای خارجی
نتیجه اصلاحات ارضی	انهدام کشاورزی در ایران مهاجرت روستاییان به شهرها

■ تبدیل تهران به مادر شهر ملی:

در اثر مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور به تهران و افزایش جمعیت آن رفته رفته فاصله جمعیتی زیادی با سایر شهرها پیدا کرد. به این ترتیب جمعیت تهران همواره بیش از دو برابر دومین شهر پر جمعیت ایران (مشهد) بوده است.

■ روند شهرنشینی در ایران پس از انقلاب اسلامی:

- مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه دارد.

- تعداد زیادی از روستاهای پر جمعیت به شهر تبدیل شدند یا در بافت شهرهای همجوار ادغام گردیدند.

- در طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ علاوه بر تهران ۷ شهر با بیش از یک میلیون نفر جمعیت به کلان شهر تبدیل شده‌اند. (تهران - مشهد - اصفهان - کرج - شیراز - تبریز - قم و اهواز)

- رشد شهرهای بزرگ و کوچک و شهرک‌های اقماری در اطراف تهران این شهر را به یک منطقه کلان شهر بزرگ تبدیل کرد.

۱. درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف) همه سکونتگاه‌ها دارای مقر و موقعیت هستند. (دی ۱۴۰۰)

درست نادرست

ب) متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک اقتصادی آن‌هاست. (فارج از کشور فرورد ۹۸)

درست نادرست

ج) معیارهای رتبه‌بندی با توجه به اهداف و نوع مطالعات محققان از جایی به جای دیگر متفاوت است. (فارج از کشور دی ۹۹)

درست نادرست

د) در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی آرام‌تر است. (شهریور ۹۸ - دی ۹۷)

درست نادرست

ه) انتخاب مکان مناسب برای استقرار و سکونت جمعیت به عوامل طبیعی وابسته است. (فرورد ۱۴۰۰)

درست نادرست

و) تنوع عملکرد سکونتگاه‌ها سبب تغییر جایگاه آن‌ها، در رتبه‌بندی بر حسب اهمیت می‌شود. (فرورد ۱۴۰۰)

درست نادرست

ز) در روستاهایی با جمعیت کمتر، دسترسی به خدمات و تسهیلات محدودتر است. (دی ۱۴۰۰)

درست نادرست

ح) در ایران اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت دهقانان و واگذاری زمین به مالکان بزرگ انجام گرفت.

درست نادرست

(فارج از کشور فرورد ۱۴۰۰)

فابن مونه
گلیبرگ فلسفه (۲)
دوازدهم انسانی

درس چهارم: (کدام تصویر از جهان؟)

درسنامه

آنچه در این درس خواهیم خواند:

- بحث از مفهوم اتفاق و معانی آن

معنای مفهوم (اتفاق) از نگاه ایشمندان و دانشمندان:

الف) فیلسوفان قبل از سقراط:

(دموکریتوس)

ماده اولیه تشکیل دهنده جهان؛ اتم‌ها و ذرات ریز غیرقابل تجزیه و تقسیم هستند که در فضای غیر متناهی پراکنده بوده و سرگردان حرکت می‌کنند و به صورت اتفاقی با یکدیگر برخوردی داشته‌اند که از برخوردهای اتفاقی آنان؛ ذرات هم اندازه و هم شکل گرد هم جمع شده و عناصر اصلی عالم طبیعت را تشکیل داده‌اند.

ب) دانشمندان زیست‌شناس:

از آغاز پیدایش موجودات زنده بر روی زمین، جانداران بی‌شماری به وجود آمده‌اند که در اثر ناسازگاری با محیط زندگی از بین رفته‌اند، فقط آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آن‌ها (اتفاقاً) سازگار با محیط بوده و به حیات خود ادامه، رشد کرده‌اند و تکثیر شده‌اند.

ج) دانشمندان فیزیک:

آغاز جهان بر اثر یک انفجار بزرگ بوده است (نظریه بیگ‌بنگ (مه‌بانگ))

با پذیرش این دیدگاه برخی تصور کرده‌اند که پیدایش جهان، اتفاقی و بدون علت بوده است.

مهمترین اقدام فیلسوفان:

- دقت در مفاهیم عامیانه

- نقد و تصحیح مفاهیم عامیانه

- تعمیق مفاهیم عامیانه

کلمه

مهمترین کتاب فلسفی ابن سینا، «الهیات شفا» بوده و شیخ‌الرئیس بوعلی سینا در این کتاب درباره «اتفاق» و «شانس» سخن گفته و نظر مردم را در مورد این مفاهیم تصحیح کرده است.

معانی مختلف «اتفاق»

۱. رابطه ضروری میان علت و معلول: میان پدیده‌ها و علت‌های آن‌ها، رابطه ضروری وجود ندارد، مثال: عوامل پیدایش باران موجود باشد اما باران نیارد و برعکس.
۲. رابطه سنخیت و تناسب میان علت و معلول: سنخیت و تناسبی میان اشیاء و آثار آن‌ها نیست، به وجود آمدن یک اثر از پدیده‌ای که هیچ ربطی به آن ندارد، مثلاً حرارت باعث یخ بستن آب بشود.
۳. نبودن غایت و هدف خاص: حرکات و نظام‌ها به سمت غایت و هدف معینی به پیش نمی‌روند.
۴. رخ دادن حوادث پیش‌بینی نشده: مثلاً دیدن دوستی بدون خبر و هماهنگی قبلی به هنگام خرید در فروشگاه

بررسی معنای اول اتفاق

تعریف: رابطه علت با معلول (براساس) «وجود و ضرورت» است.

توضیح: «اگر معنای اول اتفاق را بپذیریم باید قبول کنیم که؛ ← (رد اصل علیت) ← (رد اصل علیت یعنی: وجود معلول بدون علت و با وجود علت ← معلول نباشد.»
خطای ذهنی: ذهن بایی خبری از تمام اجزای یک علت، معلول به وجود نمی‌آید و این بی‌خبری را به نبودن ضرورت میان علت و معلول نسبت می‌دهد.

اقسام علت:

الف) علت تامه: مجموعه عوامل پدیدآورنده یک چیز.
ب) علت ناقصه: هر یک از عوامل مجموعه.

بررسی معنای دوم اتفاق

تعریف: «نبودن رابطهٔ سنخیت و تناسب میان علت و معلول»
پیامدهای عدم پذیرش معنای سنخیت میان علت و معلول:

- انسان به هیچ کاری دست نمی‌زند چون رابطه‌ای میان کارها نمی‌بیند.
- عدم توانایی فرد در تبیین نظم و هماهنگی جهان
- عدم توانایی تشویق دانشمندان به کشف علل
- بی‌اعتبار شدن همهٔ علوم
- تناقض با هستی نظام‌مند و نفی قانونمندی از جهان

بررسی معنای سوم اتفاق

۱. مجموعه حوادث جهان یا برای رسیدن به هدف و غایت معین است.	تعریف جهان غایتمند
۲. قبول غایتمندی جهان درگرو قبول علت نخستین و علة العلل است.	پیامد انکار جهان غایتمند
نفی علت نخستین و علة العلل	

درباره‌های فلاسفه نسبت به غایتمندی جهان هستی

الف) فیلسوفان معتقد به وجود علت نخستین و آفریننده:

جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود.

ب) منکرین و غیر معتقدین به وجود علت نخستین و آفریننده:

۱. جهان هستی، غایتمند نیست و فرایندهای تکاملی در جهان امری اتفاقی بوده که از قبل قابل پیش‌بینی نبوده است.

۲. جهان به سوی یک غایت برتر در حرکت است و روز به روز کامل‌تر شده و به غایت خود نزدیک‌تر می‌شود.

نقد بر نظریهٔ فوق: غایتمندی جهان هنگامی قابل قبول است که غایت از قبل مشخص شده باشد تا موجودات به سوی آن حرکت نمایند و تکامل یابند و چنین غایت و هدفی بدون پذیرش آفریننده، امکان ندارد.

بررسی معنای چهارم اتفاق

تعریف: رخ دادن حادثهٔ پیش‌بینی نشده

نکات مهم و برجسته به معنای چهارم:

- با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالفت ندارد.

- این معنا، مربوط به علم ناقص و محدود ما است.

- امری نسبی است، یعنی تنها افرادی که از یک حادثه بی‌خبر بوده‌اند برایشان اتفاقی است نه نسبت به همهٔ مردم

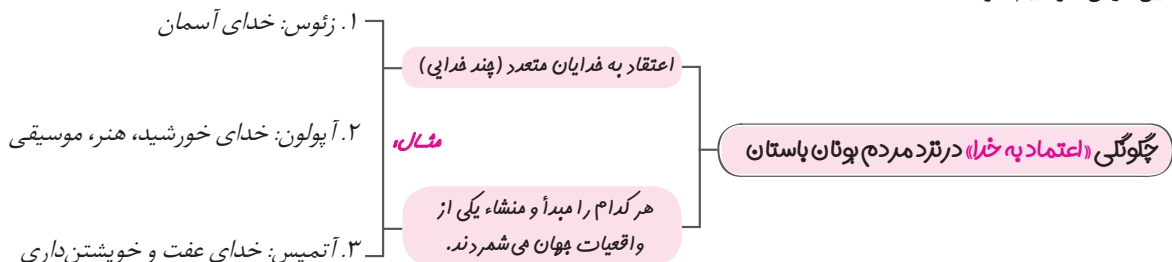
۱	الف) جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل نمایید. ۱. قبول غایتمندی در جهان فقط با قبول علت نخستین و امکان‌پذیر است. ۲. به هر یک از عواملی که در پدید آمدن یک معلول دخالت دارند علت می‌گویند.
	(دی ماه ۹۹) (فرورداد ماه ۹۹)

درس پنجم: (خدا در فلسفه - قسمت اول)

درسنامه

آنچه در این درس خواهیم خواند:

الف) فیلسوفان یونان باستان

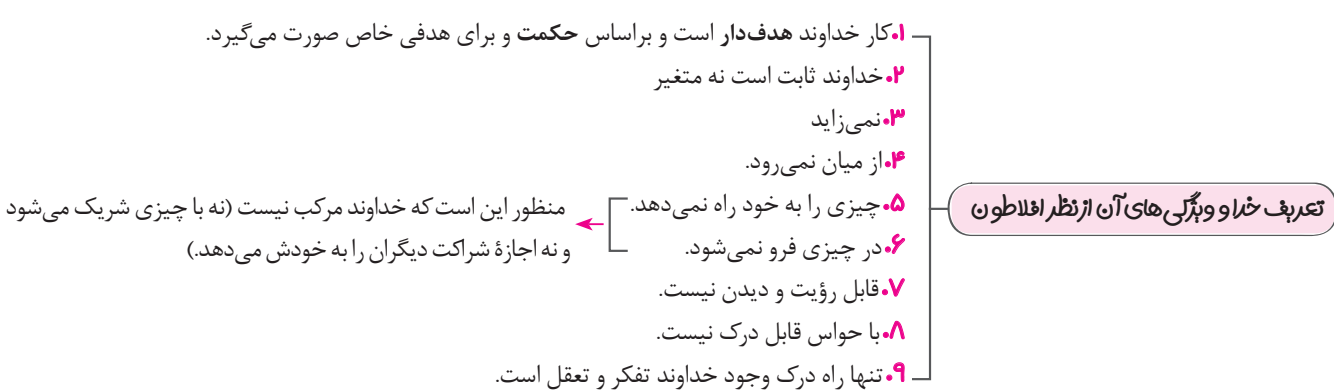
۱. سقراط:

اتهام سقراط: «او خدایانی را که همه به آن‌ها معتقدند، انکار می‌کند و از خدایی جدید سخن می‌گوید.»
افلاطون درباره اعتقاد به خدای سقراط می‌گوید: سقراط به وجود خدای یگانه معتقد بوده، تلاش کرده که مردم را به این حقیقت رهبری و هدایت نماید.

۲. افلاطون:

کلمه سخن یکی از مشهورترین افلاطون شناسان اروپایی: «افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است.»

تعریف خدا و ویژگی‌های آن از نظر افلاطون

تعبیر افلاطون درباره خداوند:

الف) مثال خیر:

همه چیز در پرتو آن دارای حقیقت می‌شوند.
حقایق، شبیه به «مثال خیر» هستند نه خود آن
شبیه به «روشنایی خورشید» است اما خود روشنایی نیست.

ب) صانع (دمیورژ):

خداوند آفریننده اشیا این عالم است.
نظم جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد.

فابل مونه

گلبیگ علوم و فنون ادبی (۳)

دوازدهم انسانی

۳۳	بیت زیر مربوط به کدام دوره است؟ (الف) دوره انقلاب اسلامی (ب) دوره بازگشت و بیداری (ج) دوره نیمایی (د) دوره معاصر	«فرخی ز جان و دل می‌کند در این محفل» «دل نثار استقلال، جان فدای آزادی»	(فارج - دی ۹۹)
۳۴	در کدام بیت نام یکی از روزنامه‌های عصر بیداری آمده است؟ (الف) گر صغیر کلک طوفان صوراسرافیل نیست (ب) چون وثوق الدوله خائن قوام السلطنه (ج) باید از اول بشوید دست از حق حیات (د) گو سپر افکن در این شمشیر بازی از نخست	از چه اکنون با قیام خود قیامت می‌کند بهر محو مرز ایران استقامت می‌کند در محیط مردگان هر کس اقامت می‌کند هر کسی کاندیشه از تیر ملامت می‌کند	(فارج - دی ۹۹)
۳۵	علامه علی‌اکبر دهخدا در رواج کدام سبک نثر که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت؟ (الف) ساده و عامیانه (ب) دشوار و آهنگین (ج) ساده و مسجع (د) متکلف و دشوار		(فارج - شهریور ۹۹)
۳۶	صاحب کتاب «منشآت» مسائل عصر را با زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف به سبک نوشت. (الف) تاریخ جهانگشای جوینی (ب) گلستان سعدی (ج) تاریخ بیهقی (د) نفحات‌الانس جامی		(فارج - شهریور ۹۹)
۳۷	متن زیر معرف کدام‌یک از شاعران سبک دوره بازگشت است؟ «وی پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است، در مثنوی و غزل دست داشت. از سروده‌های او «خداوندنامه» است که حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر (ص) و دلیری‌های حضرت علی (ع) است.» (الف) قائلانی شیرازی (ب) نشاط اصفهانی (ج) میرزاده عشقی (د) صبای کاشانی		(فارج - فرورداد ۹۹)

درس ۲ (پایه‌های آوایی ناهمسان)

- اوزان همسان از تکرار یکنواخت یک پایه آوایی و اوزان همسان دو لختی از تکرار متناوب دو پایه یا رکن حاصل می‌شود.
 - در شعر فارسی، اوزان دل‌نشین و گوش‌نوازی وجود دارد که نظمی ناهمسان دارند. در این گونه وزن‌ها «وزن واژه‌ها» ناهمگون و غیر تکراری‌اند.
- در بیت:

(مافخذ)

زهر هجری چشیده‌ام که مپرس»

«درد عشقی کشیده‌ام که مپرس»

پرس	م	ک	ا	د	ش	ک	ق	ع	د	د	پایه‌های آوایی
پرس	م	ک	ا	د	ش	چ	ر	ه	ر	ز	
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	-	نشانه‌های هجایی
فَعْلُن			مَفَاعِلُن			فَاعِلَاتُن			وزن		

- پس از خوانش درست بیت و درک موسیقی و آهنگ آن و مشخص کردن مرز پایه‌ها، پی می‌بریم که پایه‌های آوایی بیت دارای نظمی ناهمسان است و نظم و چینشی ناهمسان دارند و تکرار نشده‌اند و هر مصراع این بیت از سه پایه آوایی ناهمسان «فاعلاتن مفاعِلن فَعْلن» تشکیل شده است.
- اگر هجاهای بیت را به گونه‌ای دیگر برش بزیم، تناسب آهنگ و نظم موسیقایی بیت از بین می‌رود.
 - درک خوش‌آهنگی و دل‌نشینی موسیقی شعر، به ترتیب هوش موسیقایی و حافظه شنیداری ما وابسته است.

«به حُسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد»

تو را در این سخن انکار کار ما نرسد»

الف) فاعلاتن مفاعِلن فَعْلن

ج) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

پاسخ: گزینه «د»

ب) فَعُولن فَعُولن فَعُولن
د) مَفَاعِلن فَعَلاتن مَفَاعِلن فَعِلن

بیت «به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد

الف) تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت را بنویسید.

تو را در این سخن انکار کار ما نرسد» را:

سَد	ر	نَ	ما	ر	یا	بِ	کَس	فَا	وَ	قُ	خُل	نِ	حُس	بِ	پایه‌های آوایی
سَد	ر	نَ	ما	ر	کا	ر	کا	نن	خ	س	رِ	دَ	را	تَ	
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	نشانه‌های هجایی
فَعِلن			مَفَاعِلن			فَعَلاتن			مَفَاعِلن			وزن بیت			

این بیت از چهار پایه آوایی تشکیل شده است و پایه‌های آوایی، وزن واژه‌ها و نشانه‌های هجایی به صورت ناهمساز (مفاعیلن فَعَلاتن مفاعیلن فعلن) آمده است. با کمی دقت درمی‌یابیم که پایه‌های آوایی این بیت را نمی‌توان به دسته‌های همساز تک پایه‌ای یا دو لختی جدا کرد.

بنا بر این: ابتدا با توجه به درک آهنگ و موسیقی بیت، پایه‌ها را مشخص و وزن شعر را تعیین می‌کنیم؛ اما:

اگر از طریق حافظه شنیداری نتوانستیم وزن شعر را مشخص کنیم، هجاهای بیت را به صورت تکراری یا همساز یک پایه‌ای دسته بندی می‌کنیم در صورتی که نظمی همساز حاصل نشد، آن را با نظم همساز دو لختی می‌سنجیم، یعنی هجاها را به صورت ۴ تایی یا ۳ تایی یا ۳ تایی یا ۴ تایی برش می‌زنیم. اگر نظم برش‌های آوایی بیت با هیچ یک از این شیوه‌ها ممکن نبود، پایه‌ها را با نظمی ناهمساز جدا می‌کنیم.

وزن کدام بیت «ناهمساز» است؟ آن را مشخص کنید.

الف) سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز

ب) از کرده‌ی خویشتن پشیمانم

پاسخ: گزینه «ب» (مَفْعُول مَفَاعِلن مَفَاعِلن)

ور روی بگردانی، در دامت آویزم

جز توبه ره دگر نمی‌دانم

به بیت زیر توجه کنید:

«سرو نباشد به اعتدال محمّد» (سعدی)

«ماه فرو ماند از جمال محمّد»

مَد	حَم	مُ	لِ	ما	جَ	دَز	نَ	ما	رو	فُ	ه	ما	پایه‌های آوایی
مَد	حَم	مُ	لِ	دا	ت	اع	بَ	شد	با	نَ	و	سر	
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	نشانه‌های هجایی
مَفْتَعِلن				فَاعِلاتن			مَفْتَعِلن			وزن			

این بیت از چهار پایه آوایی تشکیل شده است.

توجه: در ساماندهی نشانه‌های هجایی، همواره این گونه نیست که با یک روش، روبه‌رو باشیم.

در بیت:

(مولوی)

بگشای لب که قند فراوانم آرزوست»

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست

زوست	ر	ما	نَ	تا	لِس	گُ	عُ	با	کِ	رُخ	ی	ما	بِن	پایه‌های آوایی
زوست	ر	ما	نَ	وا	را	فَ	دِ	قن	کِ	لَب	ی	شا	بگ	
-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	نشانه‌های هجایی
فعل		مُسْتَفْعِلُنْ			مَفَاعِلُ			مُسْتَفْعِلُنْ			وزن			

برش‌های آوایی بیت بالا ۴ تا ۴ تایی دسته بندی شده است اگر بیت را به گونه‌ای دیگر جدا کنیم وزن بیت «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن» خواهد بود. به این صورت: -- U - / U - U - / U - U - / U - / U -

(فرداد ۹۹- دی ۹۹)

مثال برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟

(حافظ)

کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت»

«تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین

(ب) مُسْتَفْعِلُ مُسْتَفْعِلُ مُسْتَفْعِلُ مُسْتَفْعِلُ مُسْتَفْعِلُ

(الف) مَفْعُولُ مَفَاعِلُ مَفَاعِلُ فَعُولُنْ

پاسخ: گزینه «ب» زیرا نظم همسان وزن بیت را بهتر نشان می‌دهد. هر چند می‌توان نشانه‌های هجایی بیت را به صورت ناهمسان «مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن» هم جدا کرد.

توجه ۲ در تعیین مرز پایه‌ها و نیز دسته بندی هجاها (نشانه‌های هجایی) نظم همسان بر ناهمسان ترجیح دارد.

بین	ها	ج	م	چش	را	ظَ	نَ	از	را	مَ	ت	زَف	تا	پایه‌های آوایی
رفت	ها	چ	د	دی	از	ک	ست	نی	ما	فِ	قِ	وا	کس	
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	نشانه‌های هجایی
مستف (نظم همسان)		مُسْتَفْعِلُ			مُسْتَفْعِلُ			مُسْتَفْعِلُ			وزن			

شیوه دوم: -- U / U - U - / U - U - / U - U - (نظم ناهمسان)

سؤالات امتحانی درس دوم

۱

۱. برای هر یک از بیت‌های زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک (همسان دو لختی، همسان تک لختی، ناهمسان) را انتخاب کنید.
(شهریور ۱۴۰۱)	تا اشارات نظر نامهرسان من و توست	الف) نشود فاش کسی آنچه میان من و توست
(شهریور ۱۴۰۱)	همراز عشق و هم نفس جام باده‌ایم	ب) ما سر خوشان مست دل از دست داده‌ایم
(شهریور ۱۴۰۱)	از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران	پ) ای صبح شب نشینان جانم به طاقت آمد
(فرداد ۱۴۰۱)	که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند	ت) تو با خدای خود انداز و کار دل خوش‌دار
(فرداد ۱۴۰۱)	بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی	ث) من به اشک خود می‌دهمت سلام و تو
(فرداد ۱۴۰۰)	رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌پرس	ج) بی‌تو در کلبه‌گدایی خویش
(فرداد ۱۴۰۰)	فرمان برمت جانا بنشینم و بر خیزم	چ) گفستی به غم بنشین یا از سر جان بر خیز
(فرداد ۱۴۰۰)	کز آن جانب که او باشد، صبا عنبر فشان آید	ح) نسیم صبح را گفتم که با او جانی داری
(دی ۱۴۰۰)	دیوار زندگی را زین گونه یادگاران	خ) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند
(دی ۱۴۰۰)	روزها با سوزها همراه شد	د) در غم ما روزها بی‌گاه شد
(دی ۱۴۰۰)	سرو نباشد به اعتدال محمد	ذ) ماه فرو ماند از جمال محمد

فابیل مَونَه
گلبیرگ تاریخ (۳)
دوازدهم انسانی

درس ششم: (جنگ جهانی اول و ایران)

درس نامه

زمینه‌ها و علل جنگ جهانی اول

- عده تحولات تاریخ جهان و په وپزه اروپا در قرن ۱۹م متأثر از تأثیرات و پیامدهای
- ۱. انقلاب کبیر فرانسه
 - ۲. انقلاب صنعتی
- ← بود.

مهم‌ترین تحولات اروپا در قرن ۱۹ م عبارت بودند از:

- ۱. تداوم و گسترش رقابت‌های استعماری
- ۲. رشد اندیشه ملی‌گرایی (ناسیونالیسم) و ظهور قدرت‌های جدید.

الف) تداوم و گسترش استعمار

سوال رابطه انقلاب صنعتی و توسعه رابطه استعماری کشورهای اروپایی را تشریح کنید.

پاسخ: با انقلاب صنعتی و ساخت سلاح‌های آتشین مثل تفنگ، توپ و کشتی‌های جنگی، توان سیاسی - نظامی دولت‌های اروپایی افزایش و سیاست استعماری توسعه یافته انگلستان، فرانسه، اسپانیا، پرتغال و آلمان کشورهای مختلفی را در آسیا، آفریقا و آمریکا به استعمار در آوردند و بر سر همین مسئله به ستیز برخاستند.

روسیه در قرن ۱۹

- از نظر علمی و فرهنگی از کشورهای اروپایی عقب‌مانده‌تر بود.
- در این قرن قدرت نظامی خود را افزایش داد.
- سیاست توسعه‌طلبانه نسبت به همسایگان جنوبی خود در پیش گرفت.
- ارتش روسیه با هدف رسیدن به آبراهه‌های مهم قلمرو عثمانی در شبه جزیره بالکان و حوزه دریای سیاه یورش برد و تسخیر کرد.
- به سرزمین ایران در دو سوی دریای مازندران یورش و مناطق وسیعی را تصرف کرد.

ایالات متحده آمریکا در قرن ۱۹:

- ۱. به کشوری صنعتی و قدرتمند تبدیل شد.
- ۲. با بهره‌گیری از توان نظامی و اقتصادی خود به نفوذ و مداخله در امور کشورهای آمریکای لاتین اقدام کرد.

نمونه‌هایی از مبارزات مردم در سرزمین‌های مستعمره		
۱	قیام مهدیون	در مصر به رهبری مهدی سودانی: در برابر انگلستان
۲	الجزایر	به فرماندهی امیر عبدالقادر: بر ضد ارتش فرانسه
۳	هند به رهبری گاندی	شورش سپاهیان هندی: ضد استعمار انگلستان
۴	آمریکای لاتین	به رهبری سیمون بولیوار

ب) رشد اندیشه ملی‌گرایی و ظهور قدرت‌های جدید

- دو جریان فکری
- ملی‌گرایی
 - آزادی‌خواهی
- ← در قرن ۱۹ زمینه شکل‌گیری کشورها و دولت‌های ملی جدید شد.

سوال تأثیر تفکر ملی‌گرایی چه بود و کدام کشورها بر مبنای این تفکر به وجود آمدند؟

پاسخ: این تفکر مردمان و گروه‌های قومی با تاریخ، زبان و فرهنگ مشترک را برانگیخت تا با هم یکی شوند و زیر پرچم حکومتی مستقل و یکپارچه قرار گیرند. اقوامی که تحت تأثیر ملی‌گرایی‌ها قرار گرفتند: ایتالیایی‌ها، آلمانی‌ها، لهستانی‌ها، صرب‌ها و مجارها و...

ایتالیا در قرن ۱۹

- نیمه اول:

- کشوری چند پاره بود.
- در هر قسمت از آن خاندان‌های مختلف، پاپ‌ها و با کشورهای همسایه (اتریش و فرانسه) حکومت می‌کردند.

- نیمه دوم:

- ملی‌گرایان ایتالیایی به رهبری کاوور و گاریبالدی قیام کردند.
- ملی‌گرایان با استفاده از رقابتی که میان فرانسه و اتریش وجود داشت ایتالیا را متحد و تحت حاکمیت حکومت مستقلی در آوردند.

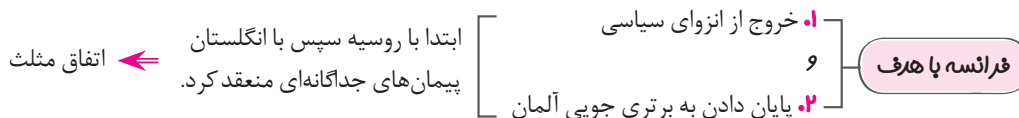
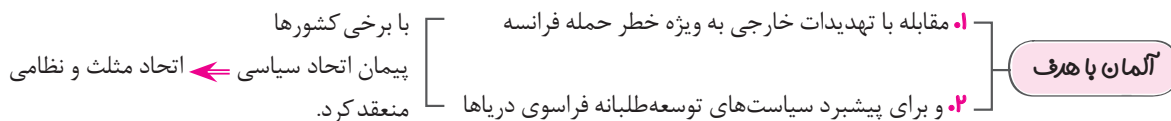
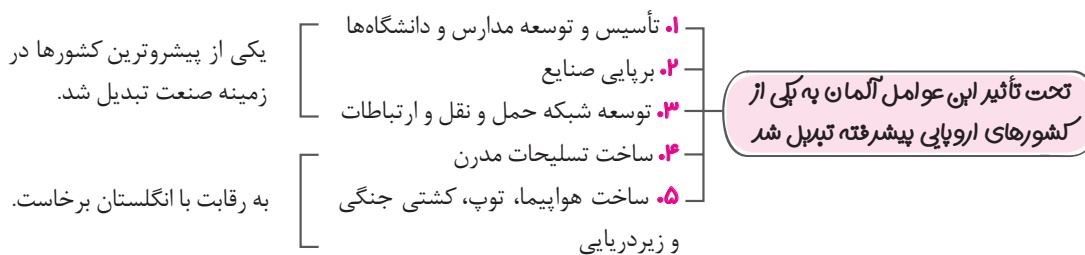
وحدت آلمان

- فاقد حکومت یکپارچه بود.

- ملی‌گرایان آلمانی خواهان وحدت آلمان‌ها و تشکیل کشور واحد بودند.

- نفوذ فراوان اتریش و مجارستان در آلمان

- امپراتوری آلمان با رهبری ویلهلم یکم، ویلهلم دوم، بیسمارک (مشهور به صدر اعظم آهنین) در مسیر پیشرفت قرار گرفت.

انگلستان و روسیه طی معاهده ۱۹۰۷م به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند.

کتابخانه

مهم‌ترین علل بروز جنگ جهانی اول

۱. اختلاف مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه	۲. مسابقه تسلیحاتی
۳. رقابت بر سر مستعمرات	۴. اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در منطقه شبه جزیره بالکان

جنگ جهانی اول (۱۹۱۴ - ۱۹۱۸ م)

سوال کدام حادثه موجب شروع جنگ جهانی اول شد؟

پاسخ: در پی قتل ولیعهد اتریش و همسرش به دست یک صرب ملی‌گرا در شهر سارایو (مرکز بوسنی)، اتریش به حکومت صربستان مستقل اعلان جنگ کرد و کشورهای عضو اتحاد مثلث با کشورهای اتفای مثلث وارد جنگ شدند. (اوت ۱۹۱۴ م / تابستان ۱۲۹۳ ش)

بعد از مدتی از شروع جنگ

امپراتوری عثمانی و بلغارستان به صف متحدین پیوستند.
و ژاپن، یونان، پرتغال و رومانی به صف متفقین پیوستند.

کتابخانه ایتالیا در میانه جنگ از متحدین جدا و به متفقین پیوست.

جنگ در

جبهه شرقی، روس‌ها به سرعت بسیج شدند و مانع اشغال کشورشان توسط ارتش آلمان شدند. جبهه غربی، فرانسوی‌ها با حمایت انگلیس‌ها و سایر دولت‌های متفق مقاومت کردند.

انقلاب روسیه و روند وقوع آن

اقدامات تزارها: تزارهای روسیه از زمان پترکبیر برای به دست آوردن مستعمرات، برنامه‌های توسعه‌طلبانه و سیاسی و نظامی در پیش گرفتند.
نتیجه اقدامات تزارها:

۱. وارد شدن روسیه به جنگ‌های متعدد
۲. تحمیل بار اصلی جنگ‌ها بر دوش مردم
۳. عمیق‌تر شدن اختلافات طبقاتی

پیامد اقدامات تزارها:

۱. شکل‌گیری گروه‌های مخالف علیه تزارها
۲. اجبار حکومت روسیه بر انجام اصلاحات

دو گروه از مخالفان حکومت تزارها و نظرات آنان

بلشویک‌ها	مارکسیست‌ها
۱. گروهی از مارکسیست‌های معترض بودند.	۱. از گروه‌های مخالف تزارها بودند.
۲. انجام اصلاحات به صورت مسالمت‌آمیز را غیرممکن می‌دانستند.	۲. اصلاحات را کافی نمی‌دانستند.
۳. به دنبال انقلاب بودند.	۳. خواستار حذف سرمایه‌داری خصوصی بودند.
۴. جنگ جهانی اول فرصت لازم را برای قدرت‌گیری به آن‌ها داد.	۴. از مدیریت کارخانه‌ها و زمین‌ها کشاورزی توسط کارگران و کشاورزان دفاع می‌کردند.

سوال کدام اقدام تزار در سال ۱۹۱۷ موجب شورش علیه حکومت شد؟

پاسخ: در سال ۱۹۱۷م تزار روسیه پانزده میلیون نفر که بیشتر کارگران و کشاورزان بودند را برای مقابله با متحدین به جبهه جنگ فرا خواند و این امر باعث بروز مشکل در تولید کالاهای مورد نیاز و در نتیجه بالا رفتن خشم عمومی و شورش علیه حکومت شد.

پروزی بلشویک‌ها

- آنان به رهبری لنین بر روسیه حاکم شدند و شیوه حکومتی کمونیستی را اعلام کردند.
- آن‌ها تلاش کردند تا اراضی کشاورزی را از دست مالکان خارج و به شورای کشاورزان بسپارند.
- همچنین مالکیت کارخانه‌ها، معادن و ماشین‌آلات را به شورای کارگران هر کارخانه واگذار کردند.

اقدامات لنین پس از پروزی

۱. چون به مردم وعده صلح داده بود متصرفات وسیعی را به متحدین واگذار کرد و با آن‌ها قرارداد صلح بست.
۲. سربازان روسی را از جنگ خارج کرد.

■ حکومت کمونیستی روسیه پس از خروج از جنگ و سرکوب شورش‌های داخلی، تأسیس کشور «اتحاد جماهیر شوروی» را اعلام کرد.

پایان جنگ

■ آمریکا تا سال ۱۹۱۷ م مستقیماً وارد جنگ نشد، با اعلان جنگ توسط کنگره آمریکا، این کشور تمام توان نظامی و سرمایه خود را بر علیه آلمان و متحدین به کار گرفت.

پیمان صلح ورسای: با خاتمه جنگ نمایندگانی از کشورهای مختلف از جمله دولت‌های پیروز و شکست خورده در جنگ با هدف عقد قرارداد صلح در کاخ ورسای پاریس گرد هم آمدند.

نتایج پیمان صلح ورسای	
در مورد نقاط مختلف جهان	در مورد آلمان
- فروپاشی امپراتوری‌های اتریش - مجارستان و عثمانی، روسیه تزاری، هابسبورگ - شکل‌گیری کشورهای ترکیه، عراق، سوریه، اردن، فلسطین، لبنان و عربستان: در خاورمیانه و اتحاد جماهیر شوروی، جمهوری‌های اروپای شرقی	- تقسیم مستعمرات آلمان میان متفقین - واگذاری بخش‌هایی از خاک آلمان به فرانسه و لهستان - پرداخت غرامت به دولت‌های متفق - محدود نگه داشتن توان نظامی آلمان

کتابخانه

بعد از جنگ جهانی اول

حکومت‌های عراق، اردن و فلسطین: تحت سرپرستی انگلیس بودند.
 حکومت‌های لبنان و سوریه: تحت سرپرستی فرانسه

جامعه ملل تشکلی بود که بعد از جنگ جهانی با هدف:

۱. سلطه قدرت‌های مستکبر بر دنیا که آن را صلح جهانی می‌نامیدند در معرض تهدید قرار نگیرد.
 ۲. رقبای بالقوه و بالفعل فاتحان توان و مجال قدرت یافتن نداشته باشند.
- با حضور ۴۰ کشور در ژنو تشکیل شد.

تلفات و خسارت‌های انسانی و اقتصادی جنگ جهانی اول:

- تلفات جانی و جسمی و روحی
- ویرانی مراکز اقتصادی، تولیدی و مالی اروپا و دیگر نقاط جهان
- کشته شدن بیش از ۹ میلیون نظامی و ده‌ها میلیون مجروح و اسیر
- کمبود مواد غذایی و شیوع بیماری‌های همه‌گیر

ایران در جنگ جهانی اول

سوال: وضعیت ایران همزمان با آغاز جنگ جهانی چگونه بود؟

پاسخ: حکومت مشروطه به دلیل اختلاف‌های سیاسی داخلی، ضعف تشکیلات اداری و نظامی، مشکلات اقتصادی و دخالت‌های فزاینده خارجی، قادر به سر و سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.

سوال: ایران پس از شروع جنگ جهانی اول چه عکس‌العملی نشان داد؟

پاسخ: اعلام بی‌طرفی کرد، اما کشورهای درگیر در این جنگ به خصوص روسیه و انگلستان به بهانه‌های مختلف بی‌طرفی ایران را نقض کردند.

کتابخانه

بهانه روسیه و انگلستان برای لشکرکشی به ایران اقدامات مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران ضد دولت‌های اتفاق سه‌گانه بود.

اشغال ایران در جنگ جهانی اول	
کشور	منطقه
انگلستان	گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستادند و در جنوب ایران نیروی «پلیس جنوب» را تشکیل دادند.
روسیه	بخش وسیعی از نیمه شمالی ایران را که براساس معاهده ۱۹۰۷ تحت نفوذ روسیه بود اشغال کرد.
عثمانی	مناطق غربی ایران را اشغال کرد و با نیروهای متفق درگیر شد.

■ روسیه و انگلستان با عقد قرارداد ۱۹۱۵ ایران را میان خود تقسیم کردند، نیمه شمالی توسط روسیه و نیمه جنوبی توسط انگلستان

سوال: دولت ملی چرا تشکیل شد و چه سرنوشتی یافت؟

پاسخ: وقتی ارتش روسیه به تهران نزدیک شد میلیون ایران که اعضای آن نمایندگان مجلس شورای ملی، وزیران، شخصیت‌های مذهبی بودند به کرمانشاه مهاجرت و دولت موقت ملی را تأسیس کردند، با شکست دولت عثمانی از متفقین دولت موقت فرو پاشید و اعضای آن پراکنده شدند.

مقاومت ایران در برابر اشغالگران

■ اگرچه حکومت قاجار توان مبارزه با اشغالگران را نداشت ولی مردم ما در نقاط مختلف مثل فارس، بوشهر و خوزستان با تأثیرپذیری از مراجع علیه آنان مقاومت و مبارزه کردند.

مردان تنگستان و دشتستان: به فرماندهی رئیس‌علی دلواری

مردم کازرون: به فرماندهی ناصر دیوان کازرونی

آثار و نتایج جنگ اول در ایران

۱. ویرانی اقتصادی و تلفات گسترده انسانی

۲. تزلزل و بی‌ثباتی دولت مرکزی

۳. تعطیلی مجلس شورای ملی

۴. تضعیف بیشتر نظام مشروطه

قرارداد ۱۹۱۹ م

■ با پیروزی انقلاب روسیه دولت بلشویکی نیروهای خود را از ایران خارج کرد و انگلستان با تقویت نظامیان علاوه بر نواحی جنوبی مناطق شمالی ایران را اشغال کرد.

وضعیت ایران در این زمان بسیار نامناسب بود زیرا:

۱. دولت مرکزی توان اعمال حاکمیت در بسیاری از مناطق ایران را نداشت.

۲. برخی سران ایلات و حاکمان محلی نافرمانی می‌کردند.

۳. شورش‌هایی در گوشه و کنار ایران در حال شکل‌گیری بود.

۴. از نظر اقتصادی دولت در تنگنای شدیدی بود و برای تأمین مخارج روزمره خود، به دریافت پول از انگلستان نیاز داشت.

■ در شرایطی که روس‌ها درگیر جنگ داخلی بودند، انگلیسی‌ها فرصت را برای تحکیم نفوذ و سلطه پایدار و تأمین منافع درازمدت خود در ایران مغتنم شمردند و قرارداد ۱۹۱۹ م را با دولت و ثوق‌الدوله منعقد کردند.

مغاد قرارداد ۱۹۱۹ م

۱. اداره امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزارتخانه‌های ایران در اختیار انگلستان قرار می‌گرفت.

۲. مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه ایران و تأمین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده می‌شد.

۳. انگلستان متعهد می‌شد وامی را در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود.

سوال واکنش در مقابل قرارداد ۱۹۱۹ را تشریح دهید.

پاسخ: قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت گسترده و شدید شخصیت‌های ملی، سیاسی و مذهبی، گروه‌ها و احزاب گوناگون در سرتاسر کشور روبه‌رو شد. آن‌ها مخالفت خود را به صورت برگزاری نشست‌ها، ایراد سخنرانی و نشر اعلامیه و شب‌نامه اعلام کردند.

یکی از جدی‌ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹: آیت‌الله سیدحسین مدرس بود.

عکس‌العمل دولت و ثوق‌الدوله در برابر مخالفین قرارداد:

در مجامع سیاسی و نشریات به دفاع از قرارداد ۱۹۱۹ پرداخت.

مخالفان را سرکوب و تعدادی از آن‌ها را زندانی و تبعید کرد.

کلمه این قرارداد یکی از علل مهم سقوط دولت و ثوق‌الدوله بود.

۱	<p>درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>۱. بعد از جنگ جهانی اول دولت‌های بزرگی چون روسیه تزاری، امپراتوری هابسبورگ و عثمانی فرو پاشید. (نهایی - فرورد ۱۴۰۰)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>۲. موضع دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول، حمایت از کشورهای اتحاد سه‌گانه بود. (تهران - دبیرستان فرهنگ - دی ۱۴۰۱)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>۳. ایتالیا در میان جنگ جهانی اول از اتفاق مثلث جدا شد و به اتحاد مثلث پیوست. (تهران - تزکیه - دی ۹۹)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>۴. آلمان در قرن ۱۹ م به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت تبدیل شد. (تهران - دبیرستان فردوسی - دی ۱۴۰۱)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>
۱	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>۵. یکی از بزرگ‌ترین و قدرتمندترین اعضای اتحادیه آلمانی ایالت بود که پیشگام وحدت آلمان شد. (تهران - دبیرستان فرهنگ - دی ۱۴۰۱)</p> <p>۶. پس از شکست از نیروهای اتفاق مثلث، دولت موقت در ایران از هم پاشید و اعضای آن پراکنده شد. (تهران - دبیرستان علامه هلی - دی ۱۴۰۱)</p> <p>۷. پس از فروپاشی عثمانی و شکل‌گیری کشورهای جدید، کشور سرپرستی لبنان و سوریه را بر عهده گرفت. (تهران - دبیرستان ابن سینا - دی ۱۴۰۱)</p> <p>۸. قیام مردم سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل کشور انجام شد.</p>
۱	<p>گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>۹. کدام‌یک از کشورهای زیر در میانه جنگ جهانی اول از اتحاد مثلث جدا شد و به اتفاق مثلث پیوست. (نهایی - شهریور ۱۴۰۱)</p> <p>الف) فرانسه ب) انگلیس ج) ژاپن د) ایتالیا</p> <p>۱۰. ایتالیایی‌ها در نیمه دوم قرن ۱۹ تحت تأثیر چه عاملی و با استفاده از رقابت میان کدام کشورها توانستند ایتالیا را متحد سازند؟ (تهران - دبیرستان فردوسی - دی ۱۴۰۱)</p> <p>الف) اندیشه آزادی خواهی - اتریش و انگلستان ب) اندیشه ملی‌گرایی - اتریش و فرانسه</p> <p>ج) رهبری پاپ - فرانسه و انگلستان د) پیامدهای انقلاب صنعتی - فرانسه و انگلستان</p> <p>۱۱. پس از پایان جنگ جهانی اول جامعه ملل با عضویت بیش از ۴۰ کشور توسط چه کسانی و در کجا تشکیل شد؟ (تهران - دبیرستان فرهنگ - دی ۱۴۰۱)</p> <p>الف) متفقین - ژنو ب) متحدین - ژنو ج) متفقین - وین د) متحدین - وین</p> <p>۱۲. امپراتوری آلمان از نظر نیروی دریایی در قرن نوزدهم با کدام کشور رقابت می‌کرد؟ (تهران - ابن سینا - دی ۱۴۰۱)</p> <p>الف) فرانسه ب) اتریش - مجارستان ج) انگلستان د) روسیه</p>
۰/۵	<p>به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه بدهید:</p> <p>۱۳. جنگ جهانی اول با چه اتفاقی شروع شد؟ (تهران - دبیرستان علامه طباطبائی - دی ۹۹)</p>
۰/۵	<p>۱۴. کدام شخصیت ملی از جدی‌ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ بود؟</p>
۰/۵	<p>۱۵. روسیه و انگلیس با انعقاد قرارداد ۱۹۰۷ به اختلاف خود در کدام‌یک از مناطق پایان دادند؟ (تهران - دبیرستان فرهنگ - دی ۱۴۰۱)</p>
۰/۵	<p>۱۶. زمینه‌ساز شکل‌گیری کشورها و دولت‌های ملی در قرن ۱۹ چه بود؟ (تهران - دبیرستان ابن سینا - دی ۱۴۰۱)</p>
۰/۵	<p>۱۷. در جریان جنگ جهانی اول، دلاور مردان تنگستانی، دشتستانی و دشتی با فرماندهی چه کسی توانستند با نیروهای اشغالگر مبارزه کنند. (تهران - دبیرستان ابن سینا - دی ۱۴۰۱)</p>
۰/۵	<p>۱۸. در جریان اشغال ایران در جنگ جهانی اول، عشایر عرب خوزستان در کدام نبرد با بیگانگان جنگیدند؟ (تهران - دبیرستان فردوسی - دی ۱۴۰۱)</p>
۲	<p>۱۹. اصطلاحات و مفاهیم زیر را تعریف کنید.</p> <p>الف) پلیس جنوب ب) بلشویک‌ها</p> <p>(نهایی - دی ۱۴۰۱)</p> <p>(تهران - مدرسه سوره دی ۱۴۰۰)</p>

فابیل مَونَه
کلبیرگ سلامت و بهداشت
دوازدهم

درس نهم: (بهداشت ازدواج و فرزندآوری)

درسنامه

اهمیت ازدواج:

۱. تداوم نسل‌های بعد

۲. عامل تکامل انسان

اهمیت ازدواج در سخن پیامبر (ص):

۱. هیچ بنایی در اسلام از ازدواج در نزد خدا محبوب‌تر نیست.

۲. هر کس از دواج کند به وسیله آن نصف دینش را حفظ کرده است.

شروط موفقیت در ازدواج:

۱. کسب آمادگی‌های لازم

۲. رعایت مسائل بهداشت جسمی، روانی و اجتماعی زوجین

اهمیت رعایت اصول بهداشت ازدواج و باروری:

۱. داشتن نقش مهم در سرنوشت خانواده

۲. ضامن تأمین سلامت نسل‌های بعدی

اولین شرط لازم برای ازدواج ← بلوغ جنسی زن و مرد

عوامل مؤثر در تغییر سن ازدواج:

۱. تغییرات اجتماعی

۲. تغییر الگو و سبک زندگی و...

اقدامات بهداشتی لازم قبل از ازدواج:

۱. رعایت بهداشت فردی زوجین

۲. آزمایش‌های لازم و واکسیناسیون

۳. شرکت زوجین در کلاس‌های آموزشی هنگام ازدواج

آزمایش‌های مربوط به ازدواج:

۱. آزمایش ادرار برای تشخیص عدم اعتیاد زوجین

۲. آزمایش خون برای تشخیص گروه خونی زوجین

۳. تزریق واکسن کزاز برای خانم‌ها

۴. بررسی زن و مرد از نظر تالاسمی

توصیه‌ها:

۱. آزمایش‌های لازم و مربوط به شناسایی بیماری‌های عفونی نظیر انواع هپاتیت و ایدز

۲. واکسینه شدن در برابر بیماری‌هایی نظیر هپاتیت

آموزش‌های هنگام ازدواج:

۱. مبانی ازدواج از دیدگاه اسلام

۲. روابط عاطفی و اجتماعی ازدواج

۳. آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تولیدمثل

۴. روابط زناشویی

۵. عوامل مؤثر در تحکیم خانواده از منظر روان‌شناسی، فواید فرزندآوری و ...

مشاوره ژنتیک:

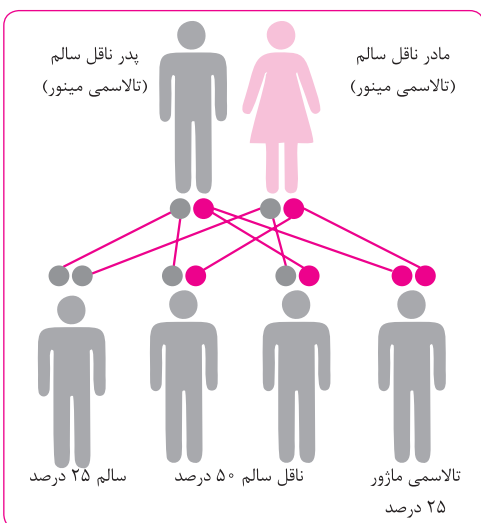
۱. برای همه افراد الزامی نیست.

۲. به دختران و پسرانی که تصمیم به ازدواج دارند و در فامیل خود سابقه نقص‌ها و بیماری‌های مادرزادی دارند، توصیه می‌شود.

بیشتر بدانید (یادگیری الزامی نیست)

بیماری تالاسمی:

۱. یک بیماری ارثی است.
۲. از والدین حامل ژن معیوب به فرزندان منتقل می‌شود.
۳. تالاسمی ماژور بیمار است و هر دو ژن معیوب را از پدر و مادر به ارث برده است.
۴. تالاسمی مینور حامل ژن بیماری است ولی بیمار تالاسمی نیست و کم خون است.

باروری و فرزندآوری

یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های زوجین: برنامه‌ریزی برای فرزندآوری

توصیه‌های بزرگان دینی:

۱. اطمینان از حلال و طیب بودن غذا
۲. رعایت واجبات و سعی در مستحبات
۳. گفتن ذکرها و خواندن دعاهای خاص
۴. توصیه‌های کارشناسان بهداشتی:
۱. اطمینان از تمایل و توانایی پذیرش مسئولیت پرورش فرزند
۲. کسب اطلاعات لازم درباره مسائل بهداشتی بارداری و فرزندآوری

عوامل مؤثر بر باروری زوجین

اثر منفی زیادی بر سلامت باروری دارد.	کشیدن سیگار و استعمال سایر مواد دخانی
<ul style="list-style-type: none"> ■ مشکل تخمک‌گذاری و نامنظم بودن آن در خانم‌هایی که وزن خیلی زیاد یا خیلی کم دارند. ■ عوارض چاقی مادر: فشار خون، دیابت بارداری، وزن زیاد نوزاد و سزارین ■ پیامدها: دوره‌های نامنظم قاعدگی، افزایش احتمال ناباروری، افزایش خطر سقط ... 	برخورداری از وزن مناسب
رژیم غذایی متعادل جهت تأمین ویتامین‌ها، مواد معدنی و دیگر مواد مغذی	تغذیه
<ul style="list-style-type: none"> ■ فواید: احساس خوب، بهبود خواب، افزایش سوخت و ساز بدن، کنترل وزن ... ■ توصیه: انجام روزانه ۳۰ دقیقه پیاده‌روی تند 	ورزش
مضرات استفاده بی‌رویه: تأثیر روی تولید هورمون‌ها و افزایش احتمال ناباروری	داروهای محرک و مکمل‌ها
کسب آرامش از راه‌های مختلف: مطالعه، قدم زدن، عبادت، صحبت با دوستان و...	استرس
سیگار، گازوئیل، بخار ناشی از رنگ‌ها و... بر باروری تأثیر می‌گذارند.	آلودگی محیطی
بر روی باروری تأثیر منفی می‌گذارند بخصوص اگر به طور مکرر استفاده شوند. (مانند وایتکس)	سفیدکننده‌های حاوی کلر
<ul style="list-style-type: none"> ■ در صورت عدم درمان منجر به بیماری التهابی لگن می‌شوند. ■ عوارض: سقط، حاملگی خارج از رحم، انسداد لوله‌های رحمی 	بیماری‌های منتقله از راه جنسی
حامله شدن یا تداوم حاملگی را با مشکل مواجه می‌کند.	مشروبات الکلی یا داروهای روان‌گردان
فاصله دوره‌های قاعدگی بیش از ۳۵ روز یا کمتر از ۲۵ روز: اختلال تخمک‌گذاری	قاعدگی‌های نامنظم
دیابت، آسم، فشار خون و... با تأثیر احتمالی بر روی بارداری و یا جنین	ابتلا به بیماری مزمن

توصیه‌های بهداشتی برای باروری مردان

- با توجه به اینکه برخی از داروها می‌توانند تأثیر منفی در باروری مردان داشته باشند، لازم است آقایان در سنین باروری از مصرف خودسرانه هر دارویی پرهیز کنند.
- پرهیز از حمام داغ و طولانی مدت، سونا، قرار گرفتن در وان خیلی داغ
- پرهیز از قرار دادن طولانی مدت لب تاپ و سایر وسایل الکترونیکی بر روی پایین تنه
- پرهیز از پوشیدن لباس‌های تنگ و چسبان
- پرهیز از کار نشسته طولانی مدت و ممتد

توصیه‌های بهداشتی برای باروری زنان

- بهتر است مادران پس از تولد فرزند، دو سال کامل کودک خود را شیر دهند و بارداری بعدی پس از شیردهی کامل صورت پذیرد.
- خانم‌ها از سه ماه قبل از حاملگی باید روزانه غذاهای سرشار از اسید فولیک مصرف کنند و در صورت داشتن کم خونی باید آن را درمان کنند.
- توصیه به تغذیه مناسب و سرشار از کلسیم و ویتامین‌هاژ
- برای بارداری در سنین خیلی پایین یا بالا حتماً لازم است با پزشک مشورت شود.

کلمه مواد غذایی حاوی اسید فولیک: بادام زمینی - لوبیا چیتی - تخمه آفتابگردان - کلم بروکلی ...

- آزمایش شدن نسبت به بیماری سرخجه

کلمه ۱. سرخجه یک بیماری ویروسی واگیردار است و ابتلای مادر در دوران بارداری، عوارض خطرناکی برای جنین دارد.
۲. واکسن سرخجه باید ۳ ماه قبل از بارداری تجویز شود.

- تکرار هر ۱۰ سال یک بار واکسن کزاز و دیفتی (توأم)
- رعایت بهداشت دهان، دندان و لثه در دوران بارداری
- توصیه به زایمان به روش طبیعی
- نبودن فاصله طولانی (بیش از ۳ سال) بین بارداری‌ها به دلیل: اثرات نامطلوب روانشناسی و تربیتی بر فرزندان - افزایش خطر ناباروری ثانویه
- بی‌ضرر نبودن روش‌های پیشگیری از بارداری
- اثر محافظتی بر رحم و تخمدان مادر و کاهش احتمال ابتلا به سرطان تخمدان، رحم و پستان هنگام تجربه اولین بارداری در سنین پایین و داشتن بارداری‌های متعدد

۲/۵	<p>درستی یا نادرستی هر یک از عبارتهای زیر را بدون ذکر دلیل مشخص کنید.</p> <p>الف) معمولاً زمانی که زوجین تمایل به بارداری دارند، نیاز به رژیم غذایی خاصی ندارند. (دی ۹۹ فارچ)</p> <p>ب) مشاوره ژنتیک برای همه افراد الزامی نیست. (دی ۹۸)</p> <p>ج) بهترین سن برای بارداری در زنان بین ۱۵ تا ۲۵ سال است. (فرداد ۹۸)</p> <p>د) اولین شرط لازم برای ازدواج، بلوغ جنسی زن و مرد است. (فرداد ۹۹)</p> <p>ه) یکی از نشانههای بلوغ همسران، صحبت با یکدیگر در مورد فرزندآوری است. (شهریور ۱۳۰۱)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>
۳	<p>در هر یک از عبارتهای زیر، جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) خانمها سه ماه قبل از حاملگی باید روزانه غذاهای سرشار از مصرف کنند و در صورت داشتن کم خونی باید آن را درمان کنند. (شهریور ۱۳۰۱)</p> <p>ب) بنا به فرمایش پیامبر اکرم (ص) هیچ بنایی در اسلام از در نزد خدا محبوب تر نیست. (دی ۹۹ فارچ از کشور)</p> <p>ج) آزمایش ادرار قبل از عقد برای تشخیص زوجین است. (فرداد ۹۸ فارچ از کشور)</p> <p>د) آمادگی برای ازدواج نیازمند بلوغ جسمانی، بلوغ روانی و بلوغ است. (دی ۹۸)</p> <p>ه) بنا به فرموده پیامبر (ص) هر کس کند به وسیله آن نصف دینش را حفظ کرده است. (شهریور ۹۸)</p> <p>و) همه خانمها قبل از بارداری باید از نظر ایمنی، نسبت به بیماری ویروسی آزمایش شوند. (دی ۹۷)</p>
۲/۵	<p>از بین کلمات داخل پرانتز گزینه مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>الف) لازم است واکسن (سرخجه - ديفتری) برای زنانی که نسبت به آن ایمنی ندارند، حتماً سه ماه قبل از بارداری تجویز شود. (شهریور ۹۹)</p> <p>ب) فاصله (طولانی - نزدیک) بین بارداریها، افزایش خطر ناباروری ثانویه را به دنبال دارد. (فرداد ۹۹)</p> <p>ج) تزریق واکسن (کزاز - سرخجه) برای خانمها قبل از عقد امری الزامی است. (فرداد ۹۸ فارچ از کشور)</p> <p>د) سفیدکنندههای کلردار بر روی باروری تأثیر (منفی - مثبت) می گذارند. (شهریور ۹۸)</p> <p>ه) به توانمندی لازم برای امور همسر و فرزندان، بلوغ (روانی - اجتماعی) اطلاق می گردد.</p>
۱/۵	<p>در مورد بهداشت ازدواج و باروری به پرسشهای زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف) انجام آزمایش خون قبل از عقد به چه منظوری است؟</p> <p>ب) از اثرات بیماری سرخجه مادر بر نوزاد، یک مورد را بنویسید.</p> <p>(دی ۹۹)</p>
۱/۵	<p>مشاوره ژنتیک قبل از عقد به چه افرادی توصیه می شود؟</p> <p>(شهریور ۹۹)</p>
۰/۵	<p>رشد شخصیت مربوط به کدام یک از انواع بلوغ در آمادگی برای ازدواج است؟</p> <p>(فرداد ۹۹)</p>
۱/۵	<p>داروهای محرک و مکمل چه تأثیری روی باروری می گذارند؟</p> <p>(فرداد ۹۹)</p>
۱/۵	<p>دو مورد از توصیههای بهداشتی برای باروری مردان را بنویسید.</p> <p>(فرداد ۹۹)</p>
۱/۵	<p>تأثیرات وزن مادر در ناباروری را بنویسید.</p> <p>(دی ۹۸)</p>
۱/۵	<p>سه مورد از عواملی که بر باروری زوجین مؤثر هستند را نام ببرید. (فرداد ۱۳۰۱)</p>
۱/۵	<p>دو مورد از توصیههای بهداشتی برای باروری زنان را بنویسید.</p>
۱	<p>منظور از قاعدگی نامنظم چیست؟</p>

فابیل مَونَه
گلبِبرگ دین و زندگی (۳)
دوازدهم انسانی

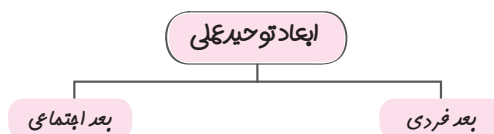
پیام	ترجمه	آیه
توحید در ربوبیت	همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست.	إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ
توحید عملی - توحید در عبادت	پس او را بندگی کنید.	فَاعْبُدُوهُ
راه درست زندگی عبادت خداوند است.	این راه راست است.	هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

سوال چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟

پاسخ: زیرا خداوند پروردگار جهانیان است.

سوال چرا خداوند بندگی خود را، راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟

پاسخ: زیرا او پروردگار ماست و فقط او می‌تواند راه درست را به ما نشان دهد.

ثمرات بعد فردی توحید عملی

هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. چنین فردی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد.

از نظر انسان موحد هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند از همین رو موحد واقعی همواره انسانی امیدوار است. انسان موحد در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست بلکه بستری برای رشد و شکوفایی است.

شعر

که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست
نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر

پیام شعر: نقش توحید عملی در زندگی فردی

انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است.

سخن حضرت علی (ع) خطاب به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند:

«تقوای الهی پیشه کنید، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها، چرا که شما در برابر همه اینها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید، خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.»

سوال در چه صورتی انسان گرفتار شرک عملی می‌شود؟

پاسخ: اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامر او را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد.

یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) برآید.

پیام	ترجمه	آیه
بت درون (شرک عملی)	آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت. آیا تو ضامن او می‌باشی؟	أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ الْهَوَاةَ أَفَانَتْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا

۱. هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد.

زیرا

شخص درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.

باعث می‌شود

تسلیم‌پذیری در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت

۲. قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند او را به بردگی جدید می‌کشانند.

پیام	ترجمه	آیه
عبادت خدا از روی تردید	از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب عبادت می‌کند.	و مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ
	پس اگر خیری به او رسد دلش به آن آرام می‌گیرد.	فَإِنْ أَصَابَهُ اطمأن به
	و اگر بلایی به او رسد از خدا روی‌گردان می‌شود.	وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انقلب علی وجهه
	او در دنیا و آخرت زیان می‌بیند.	خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ
	این همان زیان آشکار است.	ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

سوال پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد چه تفاوتی دارد؟

پاسخ: پرستش از روی ایمان باعث ثبات قدم انسان است ولی پرستش از روی تردید باعث می‌شود انسان شخصیتی ناپایدار داشته باشد.

سوال چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد، دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

پاسخ: این امر مربوط به ایمان انسان‌هاست. کسی که با جان و دل خود خدا را نپذیرفته، در شرایط سخت دچار تردید می‌شود ولی انسان مؤمن در هر شرایطی دست از عبادت خدا برنمی‌دارد.

ثمرات بعد اجتماعی توحید عملی

تعریف بعد اجتماعی توحید:

بعد اجتماعی توحید به معنای قرار گرفتن همه ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست.

کلام مهم مهم‌ترین رکن یک جامعه حکومت آن است.

وقتی یک جامعه توحیدی است که:

- حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد.
 - شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است دارا باشد.
 - حاکم بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا در آورد.
- یک جامعه علاوه بر رکن سیاسی، دارای ارکان دیگری مانند اقتصاد و فرهنگ نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر در می‌آید.

ویژگی‌های جامعه توحیدی:

- جامعه توحیدی حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت نداده است نمی‌پذیرد.
- با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند دوستی نمی‌کند.
- با ظالمان مبارزه می‌کند.
- بنا به فرمان خداوند از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند.

پیام	ترجمه	آیه
نهی از دوستی با دشمنان خدا و دشمنان مؤمنان	ای کسانی که ایمان آورده‌اید.	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
	دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید.	لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ
	به گونه‌ای که با آنان مهربانی کنید.	تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ
	حال آنکه آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.	وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی

ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی

میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد.

ارتباط دوسویه

هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.

هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.

اگر قرار باشد چه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند،

و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند،

نتیجه:

۱. تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد.
۲. امکان رشد و تعالی از بین می‌رود.
۳. در چنین جامعه‌ی روز بروز انسان‌های ستمگر قدرت بیشتری پیدا می‌کنند.
۴. دیگران را در خدمت امیال خود بکار می‌گیرند.
۵. سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

توحید و شرک در جهان امروز

چند نکته

توحید روح و محور زندگی دینی و شرک روح و محور زندگی ضد دینی است. منظور از انسان عصر حاضر، تمام افراد جامعه نیست بلکه جو حاکم بر اکثریت افراد است نه تک تک افراد بت‌پرستان قبل از اسلام بیش از ۳۶۰ بت می‌پرستیدند. گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع امروزی وجود ندارد اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد.

دو گونه از شرک چند در جهان امروز

اول: امروزه بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هر گونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند اینها در واقع خود را مالک و ولی و رب جهان می‌دانند.

پیامد این دهرگاه

۱. تخریب محیط زیست
۲. آلوده شدن طبیعت
۳. پیدا شدن جوامع فقیر در کنار جوامع ثروتمند

دوم: بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد. زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

پیامد این دهرگاه

۱. هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند بت و معبودشان شده.
۲. آن‌ها (بت‌ها) را مانند خدا می‌پرستند.
۳. از ابزارهای جدید مانند سینما و تلویزیون و... در این راه بهره می‌گیرند.
۴. یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.

ادبیه و تحقیق

آیا می‌توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟
خیر زیرا میان جنبه فردی و جنبه اجتماعی توحید عملی رابطه دوسویه وجود دارد. هر قدر که افراد یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان آن جامعه نیز بیشتر در مسیر توحید قرار خواهند گرفت و زمینه برای رشد جامعه و انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند آسان‌تر خواهد شد.

آزمون درس سوم ۳ ۲۰نمره

۲	<p>الف) تدبیر در آیات و احادیث</p> <p>۱. طبق آیه «یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء...» کدام گزینه بیانگر علت نهی مؤمنان از دوستی با دشمنان خداست؟ (نوبت‌دی ۱۴۰۱)</p> <p>۱) تلقون الیهم بالمودة</p> <p>۲) و قد کفروا بما جاءکم من الحق</p> <p>۳) و من الناس من یعبد الله علی حرف</p> <p>۲. در آیه «ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم» خداوند از انسان‌ها چه درخواستی دارد؟ (نوبت‌دی شهریور ۱۴۰۱)</p> <p>۳. انواع توحید را در عبارت شریفه «ان الله ربی و ربکم فاعبدوه» مشخص کنید. (نوبت‌دی شهریور ۱۴۰۰)</p> <p>۴. عبارت «و من الناس من یعبد الله علی حرف» به عبادت چه کسانی اشاره دارد؟ (نوبت‌دی ۱۳۹۹)</p>
۲	<p>ب) درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.</p> <p>۵. انسان موحد باور دارد دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خدا نیست (نوبت‌دی شهریور ۹۹)</p> <p>۶. انسانی که گرفتار شرک عملی شده، از درونی آرام و شخصیتی پایدار برخوردار است. (نوبت‌دی ۹۹)</p> <p>۷. زندگی توحیدی ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد. (نوبت‌دی شهریور ۱۴۰۱)</p> <p>۸. اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها بر آید، گرفتار شرک عملی شده است. (نوبت‌دی شهریور ۱۴۰۱)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>
۲	<p>ج) جملات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>۹. توحید عملی دارای دو بعد و است.</p> <p>۱۰. روح و محور زندگی دینی و روح و محور زندگی ضد دینی است.</p> <p>۱۱. جامعه توحیدی با ظالمان مبارزه کرده و بنا به فرمان خدا از حمایت می‌کند.</p> <p>۱۲. اگر همه مردم تنها را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد.</p> <p>(نوبت‌دی شهریور ۹۸ دی ۹۹ انسانی)</p> <p>(نوبت‌دی شهریور ۹۸)</p> <p>(نوبت‌دی ۹۸)</p> <p>(نوبت‌دی ۱۴۰۱ انسانی)</p>
۲	<p>د) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱۳. اگر کسی در پی رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها بر آید، گرفتار چه شرکی شده است؟ (نوبت‌دی فرورد ۹۹ انسانی)</p> <p>۱۴. نگاه انسان موحد به موجودات جهان چگونه است؟ (نوبت‌دی ۱۴۰۱)</p> <p>۱۵. میزان تأثیرگذاری توحید در زندگی انسان به چه چیزی بستگی دارد؟ (نوبت‌دی ۹۷)</p> <p>۱۶. چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و استوار و برخوردار از آرامش روحی است؟ (نوبت‌دی فرورد ۱۴۰۰)</p>
۲	<p>ه) تعریف مفاهیم</p> <p>۱۷. شرک عملی</p> <p>۱۸. بعد اجتماعی توحید</p> <p>(نوبت‌دی ۱۴۰۰)</p>
۱	<p>و) به سؤالات زیر پاسخ کامل و تشریحی دهید.</p> <p>۱۹. شخصیت انسان موحد و انسان مشرک را از جهت داشتن آرامش روحی با یکدیگر مقایسه کنید. (نوبت‌دی شهریور ۱۴۰۰)</p> <p>۲۰. در چه صورت یک نظام اجتماعی توحیدی است؟ (نوبت‌دی فرورد ۹۸)</p> <p>۲۱. ارتباط میان توحید فردی و توحید اجتماعی را توضیح دهید. (نوبت‌دی فرورد ۹۹)</p> <p>۲۲. دو نمونه از شرک جدید که در جوامع امروزی وجود دارد را ذکر کنید.</p> <p>۲۳. ویژگی‌های جامعه توحیدی را بیان کنید.</p> <p>۲۴. در چه صورتی انسان در مسیر توحید عملی حرکت می‌کند؟</p> <p>۲۵. تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت، باعث چه چیزی می‌شود؟ چرا؟</p>

فابڻ مڙونه
گلبڙگ انڱلڀسي (۳)
دوازدهم

مریم: آخی! (افسوس!) اگر زودتر می دانستم، می توانستم به تو کمک کنم.
 زهره: چطور؟
 مریم: می توانستم از طریق خواهرم تحقیق کنم. او دوست مادرش است.
 زهره: می تونی الان بهش زنگ بزنی؟
 مریم: متأسفانه تا چهارشنبه آینده در دسترس نیست. متأسفم.

مثال

(انسانی - نهایی فردا ۱۴۰۰)

- با توجه به مکالمه بالا بهترین گزینه را انتخاب کنید.
- Zohreh has invited everyone but Mina. a) True b) False
 - Zohreh and Mina was not close friend at school. a) True b) False
 - Maryam could check Mina's address with her because she is her mother's friend.

پاسخ:

- True: زهره همه را دعوت کرده است جز مینا.
- False: زهره و مینا در مدرسه دوستان صمیمی نبودند.
- sister: مریم می توانست از طریق خواهرش آدرس مینا را پیدا کند زیرا او دوست مادرش می باشد.

مثال

(نوبتی دی ۹۸)

- با توجه به مکالمه بالا بهترین گزینه را انتخاب کنید. و به سؤال ۶ پاسخ مختصر و مفید دهید.
- Zohreh was upset because she couldn't invite to her birthday.
 a) Mina's mother b) her close friend c) Maryam's sister
 - Who isn't available till next Wednesday?
 a) Mina's mother b) Zohreh's mother c) Maryam's sister
 - Where does Mina live?

پاسخ:

- (b): زهره ناراحت بود زیرا نتوانسته دوست صمیمی خود را به (جشن) تولدش دعوت کند.
- (c): چه کسی تا چهارشنبه آتی در دسترس نیست؟ خواهر مریم.
- in another neighborhood: مینا کجا زندگی می کند؟ در محله دیگری.

Conversation 2

(قسمت listening درس دوم)

Bijan: Are you okay?

Mehran: I'm thinking about something.

Bijan: What's wrong?

Mehran: I have saved some money to buy a new mobile phone. But one of my friends is in trouble and needs some money. What would you do, if you were in my shoes?

Bijan: What is his problem?

Mehran: I could tell you about it if it weren't a secret. But it's an emergency.

Bijan: Ok. If I were you, I would give him the money. A friend in need, is a friend indeed

بیژن: حالت خوبه؟

مهران: در فکر چیزی هستم.

بیژن: مشکل چیه؟

مهران: من پولی جمع کرده ام تا یک موبایل جدید بخرم. اما یکی از دوستانم دچار مشکل شده و نیاز به پول دارد. تو اگر جای من بودی، چکار می کردی؟

بیژن: مشکلت چیه؟

مهران: من می توانستم این موضوع را به تو بگویم اگر یک راز نبود. اما این یک (شرایط) اضطراری است.

بیژن: باشه. اگر جای تو بودم، من پول را به او می دادم. دوست واقعی کسی است که موقع نیاز حاضر باشد. (دوست آن باشد که گیرد دست دوست،

در پریشان حالی و درماندگی).

مثال

(آزمون شبه نهایی منطقه ۷ توران)

13. We can travel both to the past and future in a time machine.

بهترین گزینه را انتخاب کنید.

a) True b) False

14. We can find a true answer to a question about something that has never happened.

a) True b) False

15. Some people have the ability to talk with animals.

a) True b) False

پاسخ:

13. (a) ما می‌توانیم با ماشین زمان هم به گذشته و هم به آینده سفر کنیم.

14. (b) ما می‌توانیم پاسخ صحیحی برای سؤالی در مورد چیزی که هرگز اتفاق نیفتاده پیدا کنیم.

15. (b) بعضی افراد توانایی گفتگو با حیوانات را دارند.

بخش چهارم: Writing

1. paragraph (پاراگراف)

پاراگراف چیست؟

پاراگراف از چند جمله منسجم تشکیل گردیده که در باره یک ایده سخن می‌گوید. یک پاراگراف می‌تواند:

(۱) اطلاعات بدهد.

(۲) عقیده‌ای را بیان کند.

(۳) چیزی را توضیح دهد یا (۴) داستان کوتاهی را بیان کند. همه جملات یک پاراگراف باید در باره همان ایده مورد نظر باشد.

شکل پاراگراف:

در هر پاراگراف جملات پشت سرهم می‌آیند. توجه داشته باشید که جملات در هر پاراگراف با حرف بزرگ شروع شده و با یک نقطه (.)، علامت سؤال (?) و یا علامت تعجب (!) پایان می‌یابد.

عموم پاراگراف‌ها دارای سه بخش مهم می‌باشند.

الف) جمله عنوان (= topic sentence)

ب) جملات پشتیبان (= supporting sentences) (در درس سوم توضیح داده می‌شود).

ج) جمله نتیجه‌گیری (= concluding sentence) (در درس سوم توضیح داده می‌شود).

جمله عنوان (topic sentence) چیست؟

مهمترین جمله در یک پاراگراف "جمله عنوان یا topic sentence" می‌باشد. جمله عنوان دو بخش دارد:

۱. یک عنوان: چیزی که پاراگراف در باره آن صحبت می‌کند.

۲. یک ایده در باره عنوان: آنچه که نویسنده در پاراگراف روی آن تمرکز دارد که به آن controlling idea (کنترل ایده) می‌گویند.

Language is a system of communication.

زبان یک سیستم ارتباطی است.

در جمله بالا language عنوان (topic) است و نشان می‌دهد پاراگراف قرار است در باره «زبان» صحبت کند.

Sharks are not all the same.

کوسه‌ها همه مثل هم نیستند

در این جمله sharks عنوان (topic) بوده و نشان می‌دهد که پاراگراف می‌خواهد درباره کوسه صحبت کند.

are not all the same یک ایده درباره عنوان است و نشان می‌دهد که بقیه پاراگراف قرار است درباره تفاوت کوسه‌ها صحبت کند.

چگونه در امتحان یک topic sentence بسازیم تا مورد قبول واقع شود؟

ساده‌ترین جمله می‌تواند ساختار زیر باشد:

صفت + (مانند ... / is / are) یک فعل ساده + عنوان

اما توجه کنید که هر مدل جمله منطقی می‌تواند به عنوان جمله عنوان (topic sentence) بکار رود.
 بطور مثال می‌خواهیم برای عنوان sport یک topic sentence بنویسیم.
 ورزش برای سلامتی ما خیلی مهم (لازم / خوب /) است.
 Sport is very important (necessary / good /) for our health.

مثال

(فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۱)

برای هر یک از عناوین زیر یک topic sentence بنویسید.

1. A cheetah
2. Water

پاسخ:

1. A cheetah is a wild animal (from the cat family / OR / which is endangered /)

چیتا یک حیوان وحشی (از گروه گربه سانان / (یا) در معرض انقراض /) است.

2. Water is essential (vital / necessary / very important) for life.

آب برای زندگی ضروری (حیاتی / لازم / بسیار مهم) است.
توجه: هر جمله‌ای که در قالب درستی در مورد cheetah و یا water باشد صحیح می‌باشد. در این بخش از امتحان حتماً جمله‌ای را بنویسید، بویژه در ساختاری که در درسامه ذکر شد.

مثال

(انسانی - نوایی فرداد ۹۹)

برای هر یک از پاراگراف‌های زیر یک Topic Sentence بنویسید.

3. Plants There are some plants which grow inside a house. They are cared for each day with water and sunlight. On the other hand, there are some other types which grow with no care from Human. These plants are easily found in nature. You can simply see different kinds of plants throughout the world, on every continent. Some of them can only live in a few environments, while others can live in almost any condition.
4. Vitamin D It is used by the body to form strong bones and teeth. That is why growing children need it. It is called sunshine vitamin. Long before people knew what vitamin D was, they learned that sunshine was important. As a result, it is a good idea to eat kinds of food with Vitamin D or to have more sunshine to stay healthy.

پاسخ:

3. گیاهان متفاوتند (یا در جاهای مختلفی یافت میشوند). Plants are different (OR are found in different places)

توجه: اگر به بقیه پاراگراف دقت کنید، بویژه جمله اول (there are some plants which grow inside a house) و سوم (there are some other types.....)، متوجه می‌شوید که عنوان جمله باید از تفاوتها صحبت کند.

4. Vitamin D is good (necessary / useful) for human's health.

ویتامین D برای سلامتی بدن انسان خوب (لازم / مفید) است.

(نهایی فرداد ۹۸)

متن زیر را بخوانید و به سؤالات به صورت خواسته شده پاسخ دهید.

A dictionary is a collection of words ranging from letters A-Z. When reading or writing a story, an essay, a paragraph or even a sentence, using a dictionary is a great help. There are many advantages of using a dictionary. So, using a dictionary is important for students. The first advantage of using a dictionary is pronunciation. We can also listen to the pronunciation of the words if we use an audio dictionary. The second advantage of using a dictionary is checking out a word's right spelling. The third advantage of using it is learning a word's part of speech. It is one of the types into which words are divided in grammar according to their use, such as noun, verb, or adjective. Lastly, example sentences are mostly available. Seeing specific words used in a sentence can provide more context and help you better understand proper usage.

However, searching words by using a dictionary takes a lot of time. By using a talking dictionary, we are able to look the words up in a few minutes. As a result, a dictionary is a great help for everyone, especially students who are learning a language and who are interested in language learning.

مثال

- How can a talking dictionary help us?
- What is the use of example sentences?
- When is a dictionary a great help for us?
- What does the pronoun (it) in line 5 refer to?
a) pronunciation b) spelling c) part of speech d) example sentence
- What is the opposite of the underlined word "available" ?
a) out of reach b) valuable c) repetitive d) accessible
- Learning a word's part of speech helps us better understand proper usage of it. a) True b) False

پاسخ:

1. (جمله دوم پاراگراف ۲)
فرهنگ لغت گویا به ما کمک می‌کند که معانی لغات را به سرعت (در عرض چند دقیقه) پیدا کنیم.
2. They (Example sentences) provide more context and help you better understand proper usage. (خط آخر پاراگراف اول)
آن‌ها (جملات نمونه) زمینه بیشتری ارائه داده و به شما کمک می‌کند تا کاربرد مناسب (کلمه را) بهتر متوجه شوید.
3. When reading or writing a story, an essay, a paragraph or even a sentence, using a dictionary is a great help. (جمله دوم متن)
وقتی در حال خواندن یا نوشتن یک داستان، یک مقاله، یک پاراگراف و یا حتی یک جمله هستیم، استفاده از فرهنگ لغت کمک بزرگی است.
4. (C): (it) در خط ششم اشاره به (نقش کلمه در جمله = part of speech) دارد.
5. **توجه:** برای پیدا کردن مرجع ضمیر (reference) عمدتاً دنده عقب بیایید تا به اسم مناسب برسید.
(a): متضاد کلمه (available = در دسترس) out of reach (= دور از دسترس) می‌باشد.
6. False: یادگیری نقش کلمه در جمله در درک بهتر استفاده مناسب از آن به ما کمک می‌کند.
توجه: بخشی که به ما در درک بهتر استفاده از کلمه کمک می‌کند جملات نمونه (example sentences) است. (خط آخر پاراگراف اول)

۲	<p>A: Vocabulary</p> <p>جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید. (اولین حرف و تعداد حروف مورد نیاز مشخص می‌باشد)</p> <ol style="list-style-type: none"> We should avoid foods that c ----- a lot of fat. (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰) He couldn't f ----- what his mother was talking about. (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰) The two words at the top of each page of a dictionary are called g ----- words (تجربی و ریاضی - نهایی فرداد ۹۹) Dictionaries are usually in three levels: elementary, i ----- and advanced. (تجربی و ریاضی - نهایی فرداد ۹۹) 	.۱																
۲	<p>جملات زیر را با کلمات داده شده کامل کنید. (یک کلمه اضافی است)</p> <p style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px;">definition / recommend / communicative / suppose / wonder</p> <ol style="list-style-type: none"> Let us for a moment that the news is really true. (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰) He wasn't very and kept to himself. (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۱) A good dictionary gives the users information about words such as spelling and (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰) I what would happen if I didn't have such good friends. (فرهنگ پسران / منطقه ۷ / ۹۹) 	.۲																
۲	<p>برای هر کلمه از ستون A یک تعریف از ستون B انتخاب کنید (در ستون B یک تعریف اضافی است)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">B</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">A</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9. arrange (نهایی شهریور ۹۸)</td> <td>a) a body of water larger than the sea</td> </tr> <tr> <td>10. look up (استعدادهای درفشان تبریز - دی ۹۹)</td> <td>b) tell somebody that something is good</td> </tr> <tr> <td>11. ocean (شیخ بهایی اصفهان دی ۱۴۰۱)</td> <td>c) find the meaning of words</td> </tr> <tr> <td>12. recommend (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰)</td> <td>d) have something inside</td> </tr> <tr> <td></td> <td>e) organize and put in order</td> </tr> </tbody> </table>	B	A	9. arrange (نهایی شهریور ۹۸)	a) a body of water larger than the sea	10. look up (استعدادهای درفشان تبریز - دی ۹۹)	b) tell somebody that something is good	11. ocean (شیخ بهایی اصفهان دی ۱۴۰۱)	c) find the meaning of words	12. recommend (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰)	d) have something inside		e) organize and put in order	.۳				
B	A																	
9. arrange (نهایی شهریور ۹۸)	a) a body of water larger than the sea																	
10. look up (استعدادهای درفشان تبریز - دی ۹۹)	b) tell somebody that something is good																	
11. ocean (شیخ بهایی اصفهان دی ۱۴۰۱)	c) find the meaning of words																	
12. recommend (فارج از کشور - فرداد ۱۴۰۰)	d) have something inside																	
	e) organize and put in order																	
۲	<p>B: Grammar</p> <p>بهترین گزینه را انتخاب کنید.</p> <ol style="list-style-type: none"> She was the person everyone regarded as trustworthy. (نهایی فرداد ۹۹) <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 25%;">a) which</td> <td style="width: 25%;">b) when</td> <td style="width: 25%;">c) whom</td> <td style="width: 25%;">d) whose</td> </tr> </table> The police caught the one was entering into my flat. (داوطلبین آزاد / فرداد ۹۹) <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 25%;">a) whom</td> <td style="width: 25%;">b) when</td> <td style="width: 25%;">c) who</td> <td style="width: 25%;">d) which</td> </tr> </table> The woman you met yesterday is coming to dinner. (تألیفی) <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 25%;">a) who</td> <td style="width: 25%;">b) whom</td> <td style="width: 25%;">c) which</td> <td style="width: 25%;">d) a & b</td> </tr> </table> Your parents happier if you phone them more often. (حضرت مریم / انزلی / دی ۹۸) <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 25%;">a) will be</td> <td style="width: 25%;">b) are</td> <td style="width: 25%;">c) were</td> <td style="width: 25%;">d) would be</td> </tr> </table> 	a) which	b) when	c) whom	d) whose	a) whom	b) when	c) who	d) which	a) who	b) whom	c) which	d) a & b	a) will be	b) are	c) were	d) would be	.۴
a) which	b) when	c) whom	d) whose															
a) whom	b) when	c) who	d) which															
a) who	b) whom	c) which	d) a & b															
a) will be	b) are	c) were	d) would be															
۱	<p>شکل صحیح افعال را در جای خالی بنویسید.</p> <ol style="list-style-type: none"> What you if your little sister cut her finger. (to do) (تألیفی) I'd do my best if I an exam tomorrow. (to have) (تألیفی) 	.۵																

فابیل مَونَه
گلبِبرگ فارسی (۳)
دوازدهم

درس دوم: مست وهشیار

درسنامه

مست گفت: «ای دوست این پیراهن است افسار نیست»

محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت

قلمرو زبانی

درون مایه: گزارش فساد و دورویی اجتماع / محتسب: مأمور حکومتی شهر که کار وی نظارت بر اجرای احکام دین و رسیدگی به اجرای احکام شرعی بود / گریبان: یقه / افسار: عنان

قلمرو ادبی

قالب شعر: قطعه؛ شاعر از شیوه مناظره بهره برده است. / محتسب: نماد انسان دورو و فاسد / مست: نماد انسان یکرو، پاکدل / است، نیست: تضاد / مست، است: جناس ناهمسان

قلمرو فکری

محتسب (مأمور) در راه مستی را دید و یقه او را گرفت. مست گفت ای دوست، چیزی را که گرفته‌ای پیراهن است افسار نیست. (کنایه از اینکه یقه‌ام را رها کن.) (اشاره به برخورد تحقیرآمیز مأموران حکومتی با متهم.)

گفت: «جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست»

گفت: «مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی»

قلمرو زبانی

افتان و خیزان: تلوتلو خوردن / جرم: گناه، بزه

قلمرو ادبی

هموار نبودن راه: کنایه از گستردگی فساد در جامعه

قلمرو فکری

محتسب گفت تو مست هستی به همین دلیل تلوتلو خوردن راه می‌روی. مست گفت گناه راه رفتن من نیست، راه صاف و هموار نیست. (فساد اجتماعی)

گفت: «رو، صبح آی، قاضی نیمه شب بیدار نیست»

گفت: «می‌باید تو را تا خانه قاضی برم»

قلمرو زبانی

رو: برو / آی: بیا

قلمرو ادبی

بیدار: می‌تواند ایهام داشته باشد ۱. مقابل خواب، ۲. ناهشیار و مست / صبح، شب: برو و بیا: تضاد

قلمرو فکری

(محتسب) گفت باید تو را به خانه قاضی ببرم. مست پاسخ داد برو و بامداد بیا؛ زیرا قاضی نیمه شب بیدار نیست. (خود قاضی الان مست و ناهشیار است.) (مسئولان به فکر آسایش و خوشی مردم نیستند، بی‌اهمیت بودن عدالت از نظر قاضی و مسئولان جامعه)

گفت: «والی از کجا در خانه خمار نیست؟»

گفت: «نزدیک است والی را سرای آنجا شویم»

قلمرو زبانی

والی: حاکم، فرمانروا / سرا: خانه، منزل / را: فک اضافه (سرای والی) / شویم: رویم / خمار: می فروش (خانه خمار: میخانه)

قلمرو ادبی

جا، کجا: جناس ناهمسان / است، نیست: تضاد

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: خانه حاکم نزدیک است به آنجا می‌رویم. مست پاسخ داد: از کجا معلوم که خود حاکم اکنون در میخانه نباشد؟ (فاسد بودن مسئولان جامعه) ارتباط معنایی دارد با: با مُحْتَسِبِمْ عیب مگویید که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است / مدام: همیشه، پیوسته، می

گفت: «تا داروغه را گوییم، در مسجد بخواب»

گفت: «مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست»

قلمرو زبانی

داروغه: یاسبان و نگهبان، شبگرد / را: به معنای به

قلمرو فکری

(محتسب) گفت تا سر نگهبان را با خبر کنم برو و در مسجد بخواب. مست گفت: مسجد جای افراد بدکار نیست. (بی توجهی و بی احترامی محتسب به امکان مقدس (داخل شدن مست به مسجد))

گفت: «دیناری بده پنهان و خود را وارهان»

گفت: «کار شرع، کار درهم و دینار نیست»

قلمرو زبانی

دینار: سکه طلا، واحد پول، در متن درس، مطلق پول است. / وارهان: آزاد کن، نجات بده / شرع: راه دین، شریعت / درهم: مسکوک نقره، درم، در متن درس، مطلق پول مورد نظر است.

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: پنهانی به من رشوه بده و خودت را آزاد کن: مست گفت: رشوه دادن در دین جایگاهی ندارد. (رواج رشوه‌خواری)

گفت: «از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم»

گفت: «پوسیده است، جز نقشی ز بود و تار نیست»

قلمرو زبانی

از بهر: برای (هم‌آوا؛ بحر: دریا) / غرامت: تاوان، جبران خسارت مالی و غیر آن

قلمرو ادبی

جامه‌ات را بیرون کنم: کنایه، آن را از تو می‌گیرم / بود، تار: است، نیست: تضاد / جامه) جز نقشی ز بود و تار نیست: کنایه از «نخ‌ما بودن، فرسودگی و بی‌ارزشی»

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: برای تاوان، لباس را از تنت بیرون می‌آورم. مست پاسخ داد: لباس من پوسیده و نخ‌ما شده است و دیگر ارزشی ندارد. (۱. باج‌گیری ۲. نشانه تهیدستی مردم)

ارتباط معنایی دارد با بیت: گفت مست: «ای محتسب بگذار و رو / از برهنه کی توان بردن گرو؟» (مولوی)

گفت: «آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه»

گفت: «در سر عقل باید، بی‌کلاهی عار نیست»

قلمرو زبانی

آگه: مخفف آگاه / (افتادت): جابه‌جایی ضمیر؛ کلاه از سرت افتاد، در قدیم بدون کلاه و دستار بودن ننگ و بی‌ادبی به شمار می‌رفت / عار: ننگ، رسوایی، بدنامی

قلمرو ادبی

مصراع دوم: مثل / جناس: در، سر

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: آیا آگاه نیستی که کلاه از سرت افتاده است (تعادل نداری). مست پاسخ داد: در سر عقل باید باشد. کلاه نداشتن عیب و ننگی به شمار نمی‌رود. (برتری خرد بر آراستگی ظاهری)

گفت: «ای بیهوده‌گو، حرف کم و بسیار نیست»

گفت: «می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی»

قلمرو زبانی

می: باده، شراب / زان: از آن، به این خاطر / بی خود شدن: سرگشته شدن، گیج شدن / بیهوده: یاده، بی فایده، بوج

قلمرو ادبی

کم، بسیار: تضاد

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: شراب زیاد نوشیده‌ای به همین دلیل مست و از خود بی خود گشته‌ای. مست گفت: ای انسان بیهوده‌گو بحث کم و زیاد نوشیدن نیست. کار حرام، حرام است چه کم باشد چه زیاد. (کار حرام، ناشایست است کم و زیاد آن مهم نیست).

گفت: «هشیاری بیار، اینجا کسی هشیار نیست!»

گفت: «باید حد زند هشیار مردم، مست را»

قلمرو زبانی

حد: مجازات شرعی، تازیانه / هشیار مردم: ترکیب وصفی مقلوب (مردم هشیار) / را: به معنای حرف اضافه «به»

قلمرو ادبی

مست، هشیار: تضاد

قلمرو فکری

(محتسب) گفت: باید مردم هوشیار، افراد مست را مجازات کنند. مست پاسخ داد: در این شهر یک هشیار به من نشان بده. کسی در این شهر هشیار نیست. (فراگیر بودن فساد)

دیوان اشعار. پروین اعتصامی

ارتباط معنای درس با:

دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی / من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم (هافظ) / تزویر: دورویی

انواع «شد»

۱. فعل اسنادی: دلدار مقیم دل ما شد چه بجا شد
۲. فعل کمکی: همان شاه پیروز چون گشته شد / به ایرانیان کار برگشته شد
۳. فعل تام یا غیر اسنادی:
 - الف) بگفت این و گریان سوی خانه شد (رفت)
 - ب) روزگاری شد که در میخانه خدمت می‌کنم (سپری شد)
۴. ندانی که ویران شود کاروانگه / چو برخیزد آمد شد کاروانی (رفت و آمد)

سوال: فعل‌های مشخص شده را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید.

الف) زاهد ظاهر پرست از حل ما آگاه نیست / در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

ب) ریشه‌های ما به آب / شاخه‌های ما به آفتاب می‌رسد / ما دوباره سبز می‌شویم (قیصر امین پور)

پاسخ: الف) نیست (نخست): نمی‌باشد (فعل اسنادی) / نیست (دوم): وجود ندارد (فعل تام)

ب) می‌شویم: می‌گردیم (فعل اسنادی)

سوال) سروده زیر را از نظر شیوه گفت‌وگو با متن درس مقایسه کنید؛ سپس بنویسید این نوع گفت‌وگو در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟

بگفت از دار ملک آشنایی

نخستین بار گفتش کز کجایی

قلمرو زبانی

ملک: سرزمین، کشور، مملکت / دار ملک: پایتخت / آشنایی: عشق

قلمرو ادبی

قالب: مثنوی / دار ملک آشنایی: اضافه تشبیهی (عشق پایتخت است). / جناس: بار، دار

بازگردانی

(خسرو) برای نخستین بار به فرهاد گفت: کجایی هستی؟ فرهاد گفت از پایتخت عشق هستم.

بگفت اندوه خرد و جان فروشند

بگفت آنجا به صنعت در چه کوشند

قلمرو زبانی

صنعت: پیشه، کار، حرفه / اندوه: اندوه، غم

قلمرو ادبی

جناس: آن، جان / خرد، فروشند: تضاد / انده خریدن: کنایه از تحمل کردن غم و اندوه / جان فروختن: کنایه از جان‌فشانی کردن

بازگردانی

(خسرو) گفت: مردم در آن شهر چه می‌کنند. فرهاد گفت: غم عشق را می‌خرند و جانشان را برای آن عشق می‌دهند. (جان‌فشانی عاشق)

بگفت از عشقبازان این عجب نیست

بگفتا جان‌فروشی در ادب نیست

قلمرو زبانی

عشقباز: عاشق / نیست (نخست): وجود ندارد [فعل تام] / نیست (دوم): نمی‌باشد [فعل اسنادی]

قلمرو ادبی

جان‌فروشی: کنایه از جان دادن، جان‌فشانی کردن

بازگردانی

(خسرو) گفت: جان‌فروشی کار درست و عادی نیست. فرهاد گفت: این کار (جان دادن) از عاشقان شگفت نیست. (جان‌فشانی عاشق)

بگفت از دل تو می‌گویی من از جان

بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟

قلمرو زبانی

از دل: از ته دل / سان: گونه / حذف فعل به قرینه لفظی: می‌گویم

بازگردانی

(خسرو) گفت: آیا از صمیم دل عاشق شده‌ای؟ فرهاد گفت: تو می‌گویی که من از صمیم دل عاشق شده‌ام، ولی من سراسر وجودم عاشق اوست.

بگفت آنگه که باشم خفته در خاک

بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک

قلمرو زبانی

مهر: عشق / خفته: خوابیده

قلمرو ادبی

خفته در خاک: کنایه از مرده / جناس: پاک، خاک / دل از مهر کسی پاک کردن: کنایه از فراموش کردن عشق کسی / خاک: مجاز از گور

بازگردانی

(خسرو) گفت: کی از عشق شیرین صرف نظر می‌کنی؟ (فراموشش می‌کنی؟). فرهاد گفت: آن زمان که بمیرم.

بگفت این کی کند بیچاره فرهاد؟

بگفت او آن من شد زو مکن یاد

قلمرو زبانی

آن: مال / زو: از او / مرجع «این»: یاد نکردن

قلمرو ادبی

پرسش انکاری در مصراع دوم

بازگردانی

(خسرو) گفت: شیرین مال من است. دیگر به فکر او نباش. فرهاد گفت: من بیچاره این کار را هرگز نمی‌توانم نکنم. (هرگز نمی‌توانم او را فراموش کنم).

نیامد بیش پرسیدن صوابش

چو عاجز گشت خسرو در جوابش

قلمرو زبانی

عاجز: ناتوان، درمانده / نیامد: نبود / صواب: درست، پسندیده، مصلحت (هم‌آوا؛ ثواب: پاداش) / جهش ضمیر در مصراع دوم (بیش پرسیدن از او درست نبود) [مرجع آن، خسرو است].

قلمرو ادبی

جناس: جواب، صواب / تضاد: جواب، پرسیدن

بازگردانی

هنگامی که خسرو از حاضر جوابی فرهاد درمانده شد، درست ندید که از او بیشتر پرسش کند. (درماندگی خسرو در مقابل فرهاد)

ندیدم کس بدین حاضر جوابی

به یاران گفت کز خاکی و آبی

قلمرو زبانی

خاکی و آبی: هر موجود ساخته شده از خاک و آب

قلمرو ادبی

آبی و خاکی: مجاز از انسان یا هر جاننداری

بازگردانی

(خسرو) به دوستانش گفت: در میان جانداران، هیچ موجودی را به این حاضر جوابی ندیده‌ام. (حاضر جوابی فرهاد) هر دو متن پرسش و پاسخ است. در ادبیات به این گونه شعر «مناظره» گفته می‌شود. البته متن درس اجتماعی است و شعر نظامی عاشقانه است.

شعر خوانی 8 در مکتب حقایق

تا راهرو نباشی کی راهبر شوی

ای بی‌خبر بکوش که صاحب خبر شوی

فلمرو زبانی

بی‌خبر: ناآگاه / صاحب خبر: دل آگاه، دارنده خبر / راهرو: رهرو، سالک / راهبر: پیر، مرشد

فلمرو ادبی

قالب: غزل / بی‌خبر، صاحب خبر: تضاد

فلمرو فکری

ای ناآگاه از معرفت و عشق! بکوش تا عارف و آگاه شوی؛ تا سالک و رونده راه حقیقت نباشی و مدتی از دل آگاهان پیروی نکنی، چگونه می‌توانی به مقام ارشاد و پیشوایی برسی؟ (تشویق به سلوک، لزوم پیروی از راهنما و مرشد)

هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی

در مکتب حقایق پیش ادیب عشق

فلمرو زبانی

مکتب: دبستان، آموزشگاه / حقایق: حقیقت، در اینجا حقایق عرفانی / ادیب: ادب دان، ادب‌شناس، سخن‌دان، در اینجا آموزگار و مرتبی / هان: آگاه باش

فلمرو ادبی

پسر: استعاره از رهرو ناآزموده، نوآموز / پدر: پدر روحانی، استعاره از پیر و راهبر / پدر، پسر: جناس ناهمسان

فلمرو فکری

ای پسر! آگاه باش و بکوش در دبستانی که حقایق ایزدی را آموزش می‌دهند، نزد آموزگار عشق درس بیاموزی و روزی به مقام راهبری برسی و کارآزموده و باتجربه گردی. (کوشش برای رسیدن به مقام پیری)

تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

دست از مس وجود چو مردان ره بشوی

فلمرو زبانی

چو: مانند / کیمیا: ماده‌ای فرضی که به وسیله آن می‌توان هر فلز پست مانند مس را تبدیل به زر کرد، اکسیر / زر: طلا

فلمرو ادبی

مس وجود، کیمیای عشق: اضافه تشبیهی / دست شستن: کنایه از دست کشیدن، رهاکردن / چو مردان ...: تشبیه / مردان ره: مجاز از رهروان پایدار، سالکان پایدار / زر شوی: تشبیه رسا / مس، کیمیا، زر: تناسب / تضاد: مس، زر

فلمرو فکری

ای ناآگاه! مانند مردان راه عشق، وجود بی‌ارزشت را که مانند مس است، رها کن و دست از دل‌بستگی‌های مادی بردار تا به کیمیای عشق برسی و وجودت مانند طلا ارزشمند گردد. (رها کردن دل‌بستگی‌ها، عشق انسان را به کمال می‌رساند)

آن‌گه رسی به خویش که بی‌خواب و خور شوی

خواب و خورت ز مرتبه خویش دور کرد

فلمرو زبانی

آگه: آگاه / خور: در مصراع دوم باید «خَر» تلفظ شود

فلمرو ادبی

خواب و خور: مجاز از امور دنیایی و آسایش و رفاه / بی‌خواب و خور شدن: کنایه از رنج و سختی کشیدن، رها کردن دل‌بستگی‌ها

قلمرو فکری

رفاه و دل‌بستگی به امور دنیا تو را از جایگاه انسانیت دور کرده است؛ زمانی به مقام حقیقی خود می‌رسی که رنج بکشی و همه دل‌بستگی‌های مادی را رها کنی. (رها کردن دل‌بستگی‌ها)

بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی

گر نور عشق حق بر دل و جانت اوفتد

قلمرو زبانی

حق: خداوند / اوفتد: بیفتد (اینجا، بتابد) / بالله: به خدا سوگند (حذف: می‌خورم) / کز: که از / فلک: چرخ، آسمان

قلمرو ادبی

نور عشق: اضافه تشبیهی / نور حق: اضافه استعاری / آفتاب: مجاز از خورشید / نور عشق بر جان افتادن: کنایه از عاشق شدن

قلمرو فکری

اگر نور عشق ایزدی بر دل و جانت بتابد، سوگند به خدا که از خورشید آسمان هم زیباتر و پر نورتر خواهی شد. (درخواست عشق الهی)

کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر

قلمرو زبانی

دم: نفس / غریق: غرق شده / بحر: دریا (هم‌آوا؛ بهره) / گمان بردن: گمان کردن

قلمرو ادبی

دم: مجاز از لحظه / بحر خدا: استعاره، حقایق و عشق الهی مانند دریا است / آب هفت بحر: استعاره از امور مادی / یک مو: مجاز از اندک / تر شدن: کنایه از آلوده شدن / غرق شدن در دریای الهی: به مقام فنا فی الله رسیدن / متناقض‌نما: اگر غریق بحر خدا شوی از آب هفت بحر تر نمی‌شوی

قلمرو فکری

لحظه‌ای در دریای بیکران عشق الهی غرق شو و به مقام فنا فی حق برس و گمان مکن اگر در هفت دریای پهناور بیفتی سر مویی وجودت آلوده گردد. (فنا فی الله شدن توکل و اعتماد به خدا، انسان را از بلاها و گرفتاری‌ها در امان می‌دارد)

در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی

از پای تا سرت همه نور خدا شود

قلمرو زبانی

ذوالجلال: صاحب بزرگی، خداوند بزرگوار

قلمرو ادبی

از پای تا به سر: مجاز از همه وجود / پای، سر: تضاد / نور خدا: اضافه استعاری / بی‌پا و سر شدن: کنایه از فقیر شدن و از دست دادن وجود مادی یا جان‌فشانی

قلمرو فکری

اگر در راه خداوند شکوهمند، همه هستی‌ات را از دست بدهی، نور عشق ایزدی، سراپای وجودت را فرامی‌گیرد. (جان‌فشانی در راه خدا)

زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی

وجه خدا اگر شودت منظر نظر

قلمرو زبانی

وجه: ذات، وجود (چهره، رخسار) / شودت: «منظر نظرت شود» / منظر: چشم‌انداز، جای نگریستن / نظر: دید / زین: از این / نماند: نمی‌ماند

قلمرو ادبی

صاحب نظر: (کنایه) دارای بینش و آگاهی

قلمرو فکری

اگر چشم‌ت به نور خداوند بیفتد، به یقین از این پس دارای بینش و آگاهی خواهی گشت. (به دست آوردن شناخت)

در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود

قلمرو زبانی

بنیاد: پایه؛ اصل؛ شالوده / هستی: وجود / زیر: بالا

قلمرو ادبی

بنیاد هستی: استعاره پنهان، خانه‌ای که بنیاد و زیرساخت دارد / زیر و زیر شدن: کنایه از دگرگون و نابود شدن / زیر، زیر: تضاد / هیچ در دل نداشتن: کنایه از نترسیدن و نگران نبودن، تصور نکردن / تناقض

قلمرو فکری

اگر در راه عشق خدا وجود مادیات دگرگون و نابود شود و هستی و دل‌بستگی‌های این جهانی تو از بین برود، از این دگرگونی بیمی به خود راه مده. (دل کندن از جهان مادی)

باید که خاک درگه اهل هنر شوی

گر در سرت هوای وصال است حافظا

قلمرو زبانی

گر: اگر / هوا: هوا و هوس، میل / وصال: رسیدن / حافظا: ای حافظ، منادا و حرف ندا / هنر: فضیلت

قلمرو ادبی

سر: مجاز از اندیشه / خاک شدن: تشبیه (کنایه)، نهایت فروتنی / ایهام تناسب: هوا (۱. میل ۲. جو و آسمان)، خاک

قلمرو فکری

ای حافظا! اگر در آرزوی رسیدن به یار هستی، باید در برابر اهل فضیلت و کمال، فروتن و خاکسار باشی. (فروتنی در برابر هنرمندان)

حافظ

نمره ۲۰

آزمون درس دوم

۲

۱	قلمرو زبانی (۷/۵ نمره) معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) گفت نزدیک است والی را سرای آنجا شویم. ب) گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست. ج) گفت: باید حد زند هشیار مردم مست را. د) گر بشکنم این عهد غرامت بکشم.	(فارج فرراد ۹۸) (فرداد ۹۹) (تألیفی) (تألیفی)
۰/۵	۲. املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) گفت: از (بهر / بحر) غرامت جامه‌ات بیرون کنم. ب) چو عاجز گشت خسرو در جوابش نیامد بیش پرسیدن (ثوابش / صوابش)	(فرداد ۹۸) (شهریور ۱۳۰۱)
۰/۷۵	۳. با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. الف) کارکرد «را» چیست؟ ب) با توجه به معنا، کدام فعل اسنادی است؟ گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟	(دی ۹۸ - شهریور ۹۹)
۰/۵	۴. درست یا نادرست بودن هر یک از موارد داده شده را در جدول زیر تعیین کنید. الف) در هر دو مصراع بیت زیر، فعل اسنادی به کار رفته است. «گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می‌روی / گفت جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست» ب) در بیت زیر نقش دستوری واژه‌های «خوابگاه» و «داروغه» یکسان است. «گفت تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب / گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست» درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	(دی ۱۳۰۰)

۵	در هر یک از مصراع‌های زیر، فعل‌های مشخص شده را از دیدگاه معنایی بررسی کنید. الف) گفت: نزدیک است والی را سرای آنجا شویم. ب) گفت: می بسیار خوردی زان، چنین بی خود شدی.	۰/۵ (شهریور ۱۴۰۱)
۶	با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی موارد داده شده را تعیین کنید. الف) در بیت اول، فعل «شویم»، اسنادی و فعل «نیست» غیراسنادی است. ب) در بیت دوم «خوابگاه مردم»، یک ترکیب اضافی و «مردم بدکار» یک ترکیب وصفی است.	۱ (فرورداد ۱۴۰۰) گفت: نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم گفت: تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟ گفت: مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست
۷	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. الف) نوع «و» در مصراع اول، حرف ربط است یا عطف؟ ب) در جمله سوم مصراع دوم، کدام واژه نقش «نهاد» دارد؟	۰/۵ (تألیفی) گفت: مستی زان سبب افتان و خیزان می‌روی گفت: جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست
۸	نوع «را» در کدام گزینه نشانه مفعول است؟ الف) گفت می‌باید تو را تا خانه قاضی برم ب) ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز	۰/۷۵ (فارج فرورداد ۱۴۰۱) گفت رو صبح آی قاضی نیمه شب بیدار نیست کان سوخته را جان شد و آواز نیامد
۹	کاربرد معنایی فعل «نیست» در کدام مصراع، اسنادی و در کدام مصراع، غیر اسنادی است؟ الف) گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست. ب) گفت والی از کجا در خانه خمار نیست!؟	۱ (شهریور ۱۴۰۰)
۱۰	بیت زیر چند جمله است؟ الف) گفت می‌باید تو را تا خانه قاضی برم ب) گفت رو صبح آی قاضی نیمه شب بیدار نیست	۱ (فارج فرورداد ۹۸)
۱۱	قلمرو ادبی (۴ نمره) دو بیت زیر از نظر شیوه بیان (جد - طنز) چه وجه اشتراکی با هم دارند؟ الف) با مُحْتَسِبِمْ عِیْبِ مِگُوئِیْدِمْ کِهْ اَوْ نِیْزِ ب) نِزْدِیْکِ اَسْتِ وَاَلِیْ رَا سَرَایِ اَنجَا شُوئِیْمِ الف) پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است ب) گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟	۰/۵ (فارج فرورداد ۹۹)
۱۲	نوع گفت‌وگوی شعر زیر را در اصطلاح ادبی چه می‌نامند؟ الف) نخستین بار گفتش کز کجایی ب) گفت آن جا به صنعت در چه کوشند؟ بگفت از دار ملک آشنایی بگفت آنده خرنده و جان فروشند بگفت از عشق بازان این عجب نیست	۰/۵ (فرورداد ۹۸ - شهریور ۱۴۰۱)
۱۳	در هر یک از موارد زیر، با توجه به بخش‌های مشخص شده، کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟ الف) گر در <u>سرت</u> هوای وصال است حافظا ب) <u>دست</u> از مس وجود چو مردان ره بشوی الف) باید که خاک درگاه اهل هنر شوی (...) ب) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی (...)	۱ (تألیفی)
۱۴	در بیت زیر چند تشبیه به کار رفته است؟ الف) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی ب) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی	۰/۵ (فارج فرورداد ۹۸)

۰/۵	(دی ۱۴۰۱)	در بیت زیر، معنای مجازی واژه «خاک» چیست؟	۱۵
		«بگفتا: دل ز مهرش کی کنی پاک؟» «بگفت: آنگه که باشم خفته در خاک»	
۰/۵		آرایه ادبی مناسب با هر بیت را برگزیده، در برابر آن بنویسید. (یک آرایه، اضافه است)	۱۶
		<p>نخست</p> <p>الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر ب) نخستین بار گفتش کز کجایی</p> <p>کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی (شهریور ۱۴۰۱) بگفت از دار ملک آشنایی (تألیفی)</p> <p>دوم</p> <p>تلمیح جناس متناقض‌نما</p>	
۰/۵	(فرورداد ۱۴۰۱)	با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.	۱۷
		<p>گر در سرت هوای وصال است، حافظا بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟</p> <p>باید که خاک درگه اهل هنر شوی بگفت آن گه که باشم خفته در خاک</p> <p>الف) در کدام واژه بیت نخست آرایه «مجاز» وجود دارد؟ ب) در بیت دوم، کدام واژه‌ها «جناس» را پدید آورده‌اند؟</p>	
۰/۷۵	(فرورداد ۱۴۰۱)	گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست	۱۸
۰/۵	(تألیفی)	گفت: پوسیده است جز نقشی ز پود و تار نیست.	
۰/۷۵	(فرورداد ۹۹ - فرورداد ۱۴۰۰)	گفت: پوسیده است جز نقشی ز پود و تار نیست.	
۰/۵	(شهریور ۹۸)	بگفت از دل تو می‌گویی من از جان	
۰/۷۵	(تألیفی)	بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟	
۰/۵	(فرورداد ۹۹)	مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر را بنویسید.	۱۹
		«گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی» «گفت: ای بیهوده گو، حرف کم و بسیار نیست»	
۰/۵	(فرورداد ۹۸)	در بیت «گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه / گفت: در سر عقل باید بی‌کلاهی عار نیست» بر چه موضوعی تأکید شده است؟	۲۰
۰/۵	(دی ۹۷)	مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.	۲۱
		الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر ب) بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود	
۰/۵	(دی ۱۴۰۰ - شهریور ۹۸)	در بیت زیر، شاعر به کدام پدیده اجتماعی عصر شاعر اشاره دارد؟	۲۲
		گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست	
۰/۵	(شهریور ۱۴۰۰ - دی ۹۷)	مفهوم کلی قسمت مشخص شده را بنویسید.	۲۳
		گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می‌روی گفت جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست	

